"بوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته صاحب امتیاز ومدیر مسؤل
بوزانت کچیان
مطبعه و اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نومرولی دائرهٔ مخصوصه‌ده‌در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճտ. վեցամսեայ 3 ½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Նամակներ ուղղելի են առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ 38, Պապը Ալի ճատտէսի, Կ. Պոլիս.

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KETCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 182 — ՈՒՐԲԱԹ 1897 ՅՈՒՆԻՍ 6/18 — 18 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1315. — 6 ՅՈՒՆԻՍ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 182

Կ. ՊՈԼԻՍ, 6/18 ՅՈՒՆԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԹԻՐԵԱՔԵԱՆԻ ՆԱՄԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

Տքթ. Թիրեաքեան, իր գեղեցիկ նամակին մէջ զոր հրատարակեցինք մեր վերջին երկու թիւերով, խօսելով Ազգ. Հիւանդանոցին վրայ, որոյ բժշկապետն եղած է, կ'յանձնարարէ Քոյրերն որք հոն կ'աշխատին՝ կին հիւանդներուն ծառայելով։ Անոնց աշխատութիւնն «անհունապէս աւելի գերակշիռ» կ'գտնէ քան «վարձեալ անճարակ և մեծաւ մասամբ մոլի և անկիրթ այր պաշտօնէից» ծառայութիւնը։ Որ մ'ալ մէկը տեսնէինք, այր թէ կին, բժիշկ թէ ոչ-բժիշկ, այցելու թէ միայուն, որ Ազգ. Հիւանդանոցի սա այր-պաշտօնէից վրայ գովեստ մը խօսէր։ Միշտ նոյն գանգատը թէ ծոյլ, կոպիտ, տգէտ, անճարակ, խեղճ ու կրակ և անչնորհք մարդիկ են։ Տարիներէ ի վեր ականջնիս լցաւ լսած հիւանդներուն ծառայող պաշտօնէից վարմունքին դէմ գանգատներով։ Ահա Թիրեաքեան, անոնց նախկին պետն, որ հրապարակաւ կ'որակէ կամ կ'մորակէ զանոնք, թէև բնաւ պատճառ չունի անոնց դէմ անձնական ատելութիւն սնուցանելու։ Իրաւ է որ Թիրեաքեանէն առաջ նոյն հեղինակութիւնն ունեցող բժիշկ մը չտեսաւ «Ազգին Տունն» ի գլուխ Հիւանդարանի բաժնին։ Բայց առաջնակարգ թէ երկրորդականէ, եկող գացող ամէն բժիշկներուն ալ բերանն էրած էր այր-պաշտօնէից կոշտութեան, տգիտութեան, անբեռութեան (նոյն իսկ գողութեան) համար։ Զէ՞ մի որ քանի քանի պաշտօնեաներ ճամբուեցան՝ հիւանդներուն յատկացուած խորովածներուն միսն ուտելնուն կամ ծախելնուն և ոսկրն անոնց առջև դնելնուն համար։ Արդարութեան պարտ մ'է խոստովանիլ որ գանգատողներուն առաջինն եղած են և են հոգաբարձուները մեծաւ մասամբ։ Բայց թէպէտ չարունակ ծանուցում կ'ընեն լրագրերուն մէջ, նոյն իսկ «գոհացուցիչ ամսական» խոստանալով, չեն կրցեր գտնել չնորհքով մարդիկ որք այս ծառայութիւնն յօժարին ստանձնել, և գանգատի պատճառը միշտ մնացեր է, որով երբեք չբերւար Հիւանդարանի համար եղած զոհողութիւններուն արժէքը։

Լրագրոյս համակրելի աշխատակիցներէն մին անցեալ օր կ'պատմէր իր այցելութիւն Շիշլիի Ֆրանսական Հիւանդանոցն, ուր առաւելապէս յիմարներն ու ջլախտաւորները կը դարմանուին։ Ինքն ալ, Տքթ. Թիրեաքեանի պէս, Քոյրերուն գովեստը կ'ընէր։ Այն գաղղ. հաստատութեան համար ալ սաստիկ գանգատ կ'լսենք . . . այր-պաշտօնէից կոշտութեան և չատ հեղ նաև տգիտութեան դէմ. մինչ ամէն ոք, հիւանդ թէ քաջողջ այցելու, կ'գովէ Քոյրերուն թէ՛ քաղցրութիւնն և թէ պաշտօնի գիտակցութիւնն ու խղճմտութիւնը։ Մեր աշխատակցին գրութիւնն, ինչպէս Տքթ. Թիրեաքեանի նամակը, քով քովի բերելով, դիւրին է մակաբերել թէ կին էակը մասնաւոր յարմարութիւն ունի հիւանդի ծառայելու։ Ամէնէն աւելի զգացման խնդիր է հիւանդի ծառայելը, փափկասրտութեան, արգահատութեան, խղճմտանքի գործ մ'է, և արդէն հաստատուն իրողութիւն մ'է թէ զգացման կողմէ կին էակն է զօրեղագոյն, ինչպէս դատողութեան, կամ զուտ իմացականութեան կողմէ տղեղ սեռն է հզօր։ Այս չէ՞ արդէն պատճառն որ երբ Ֆրանսայի կառավարութիւնը կաթոլիկ մայրապետները դուրս հանեց Հիւանդանոցներէն, անոնց տեղ դարձեալ կիներ հիւանդապահներ դրաւ։ Այս չէ՞ նաև պատճառն որ այն ամէն ֆրանսական հիւանդանոցներու մէջ ուր օրինական միջոցը կար մայրապետները պահելու, ո՛չ միտքէն անցուց մայրապետները ճամբել։ Այս չէ՞ վերջապէս պատճառն որ բողոքական ազգերու մէջ, որք մայրապետական կարգեր չունին, դարձեալ կիներն են գրեթէ բոլոր հիւանդապահներն, և թէ յատկապէս կիներու համար կանոնաւոր դասընթացք և ասպարէզք կան հիւանդապահութեան արհեստը սովրելու և մշակելու։

Հիւանդապահ մայրապետներուն դէմ բան չմնաց որ չգրէին Գաղղիոյ արմատականները, բայց չափաւոր մամուլը խոստովանեցաւ անոնց արժանիքն, և ամէնէն մեծ բժիշկներն, որք հիւանդներուն լաւագոյն բարեկամներն են, միահամուռ հաստատեցին մայրապետաց այս կարգին թանկագին ծառայութիւնները։ Մեք չենք առաջարկեր Մայրապետներու Միաբանութիւն մը հաստատել։ Հատ մ'ունինք Խասգիւղի մէջ, բայց հիմ չէ բռնած, ժողովրդեան սրտին չէ գացած երբեւ բարեպաշտական հիմնարկութիւն, հետեւողներ չէ ունեցած, և արդի ընթացքով պիտի չունենայ։ Ինչ որ Խասգիւղի մէջ չէ յաջողած, Եսի Գիւլէի դուրսն ալ չենք կարծեր որ յաջողի. զի կրօնային բուռն եռանդն որ մեծ մայրապետները կ'յարուցանէ, չենք տեսներ մեր շուրջ, և կեղծ մայրապետներէն ալ կ'խորշինք քան կ'ախորժինք։ «Հայրենիք» ժամանակաւ դէմ գրեց մայրապետական կարգ մը հաստատելու։ Բայց մեր տեսակէտ կ'զանազանի «Հայրենիք»ի տեսակէտէն։ Անոնք սկզբունքով չէին ուզեր կրօնական նոր հիմնարկութիւն մը, և իրենց խօսքը Գաղղիայէն եռքը մասնաւորելով մեր վրայ, կ'ձաղկէին հայ-հռոմէական մայրապետները։ Մեք չենք յանձնարարեր մայրապետական Միաբանութիւն հաստատել մեր մէջ, ո՛չ թէ որովհետև երբեւ կրօնային հիմնարկութիւն կ'մերժենք, այլ որովհետեւ այնպիսի կրօնային հիմնարկութիւն ըստ արժանւոյն հաստատելու չափ կրօնային եռանդ, անձնուրաց ոգի, անտրտունջ համառութիւն, և այնքան հոգւոյ բարձրութիւն չենք տեսներ մեր շուրջ։ Կըրցէ՞նք հասկցնել։ Հիմնարկութիւնը մեր տեսութեամբ՝ այնքան վսեմ է որ չենք յուսար զի յաջողի մեր մէջ, և արդի ժամանակիս մէջ։ Հանգուցեալ Սրբուհի Մայրապետը, ճըշմարտապէս Մեծ կին, առաջին և վերջին դէմքն եղաւ մեր մէջ ըստ կարի մօտեցած մայրապետի տիպարին։ Երուսաղէմի մայրապետներուն վրայ չատ բաներ կարդացինք, բայց որոշ գաղափար մը չկրցինք կազմել։ Հետեւապէս, մեք աւելի պարզ առաջարկ մ'ունինք ներկայելու։ Առանց մայրապետ ըլլալու, ինչո՞ւ հայ կիներ, հայ տարիքոտ օրիորդներ իրենք զիրենք հիւանդապահութեան գործին չնուիրեն։ Այսքան որբեւայրիներ կան, ինչո՞ւ հիւանդապահութիւնը նոր ասպարէզ մը, ապրուստի, ընկերական դիրքի նոր միջոց մը չըլլայ իրենց։ Հիւանդապահներու պէտք ունինք ո՛չ միայն Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ, այլ և մասնաւոր տուներու, ընտանիքներու մէջ։ Հիւանդին տէրերն ու տիրուհիները իրենց չուարման և յուզման մէջ չատ բան պակաս կ'թողուն, զոր սիրով կատարել պիտի տային՝ վարժ և յօժար, փորձառութեամբ մը՝ պարկեշտ և կարող հիւանդապահ-կիներու։

ԳՐԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԽՈՐՀՐԴԱԾԵԼՈՒ ԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ՀԱՃՈՅՔԸ

Անհանգիստ և մղձաւանջային երազներով վրդովեալ քունէ մը յետոյ, երբոր աչքերս բացի՝ տակաւին խաւար էր և այնքա՛ն մութ խաւար որուն ստուերանք բացատրելու համար մեր մամիկները սովոր են ըսելու. «Մատդ աչքդ խօթես՝ չերեւար»։ Ասիկա այն մթութիւնն է որ առաւօտուան դէմ կ'կոխէ և որուն «աղամամութ» անունը կուտան գաւառներու մէջ։ Խաւարը՝ լոյսին առջեւ տեղի տալէ առաջ՝ կարծես յետին ճիգ մը կ'ընէ ինքզինք թանձրացնելու, իր քայքայուելու վրայ եղող հիւլէներն ամփոփելու, խտացնելու համար, նման հատնող ճրագի մը լոյսին որ մարելէ առաջ ճգնաժամային ճիգով մը, յետին առկայծումով մը կ'ոգեւորի, և անսովոր ճառագայթումով մը շողալէ յետոյ իսկոյն կ'մարի։ Արշալոյսին աւետաւոր աքաղաղներն սկսած էին խօսիլ և իրենց սուր կամ բամբ կուկուլիկուներով գիշերուան լռութիւնը կ'խզէին։ Յանկարծ մելամաղձիկ ձայն մը հնչեց այդ խոր լռութեան մէջ։ Ժամկոչին ընկերակցող գեղգեղաձայն դպիր մը մեղեդին էր որ ոլորապտոյտ խաղերով կ'սլանար, կ'սաւառնէր օդին մէջ և գիշերային լռութեան մէջ ծաւալելով թաղին վրայ՝ կ'երթար կ'զարնուէր բերդին ժայռերուն ու անկէ կ'անդրադառնար խուլ արձագանգներով, ու կ'հատնէր, կը նուաղէր անորոշ հեռաւորութիւններու մէջ, իր հետ քաշելով տանելով մարդուն սիրտն ու հոգին։ Այդ խորունկ խաւարին, այդ ահաւոր լռութեան մէջ, ուր մարդ ինքզինք բոլորովին առանձին կ'զգայ տիեզերքին մէջ, այնքա՛ն անուշ կ'արձագանգէր մեղեդին՝ որ պահ մը արեւելեան այդ մելամաղձոտ երաժշտութեան ելեւէջող թռիչներուն վրայ թառեցաւ հոգիս, և հեշտալի զգայութիւններով արբշիռ՝ թեւածեց, սաւառնեցաւ անոր հետ մթնոլորտի մթնշաղ և զեփիւռոտ գաւառներուն մէջ, մինչեւ որ լռեց մեղեդին, և անոր յաջորդեց էզանը, Աստուծոյ մեծութիւնը տարփողող իր այնքա՛ն լակոնիկ և վսեմ չեշտերովը։ Ա՛լ քունը փախած էր աչքերէս։ Միտքս լեցուած էր այլազան խորհուրդներով, զորս վանելու համար ի զուր ջանքեր ընելէ յետոյ՝ վերջապէս ինքզինքս յանձնեցի անոնց հեշտաւէտ հոսանքին։ Չկայ միջավայր մը, ժամանակ մը, ուր այնքան հեշտ և մտամփոփ կերպով կարելի ըլլայ խորհրդածել՝ որքան գիշերն, անկողնի մէջ։ Հոն մարդ խաւարի վարագոյրովը արտաքին աշխարհէն անջատուած՝ կ'կղզիանայ, կը համփոփուի ինք իր մէջ։ Աշխարհը, նիւթն, առարկաները կ'անգոյանան, մարմինը կ'անհետանայ, ու միայն միտքն, հոգին կ'մնայ բոլորովին առանձին, իր զօրութեան բովանդակ թափովը դուրս կուգայ և ազատ համարձակ թռիչք առնելով կ'թափառի հոս ու հոն, վեր ու վար մինչեւ անհունութեան խորերը։ Ապահովապէս չատ մեծ գիւտեր և հնարքներ գիշերային հանգստութեան և խաւարի մէջ յղացուած են։ Ինչքա՜ն անուշ բան է խորհրդածելը։ Ինչքա՜ն հեշտ է թաղուիլ, լողալ, խեղդուիլ անոր ալիքներուն մէջ որք եռեւէ եռեւ, անդադրում, անհատնում կ'հոսին, կ'ողողեն մտքին հրապարակը։ Աստուծոյ մարդուս չնորհած է՛ն մեծ և հրաշալի առանձնաշնորհումն է՝ ապահովաբար, խորհրդածելը։ Ա՛ն է որ կ'մխիթարէ բոլոր աղքատներն ու թշուառներն, երջանկութեան տեսլականներու առաջնորդելով զիրենք։ Ա՛ն է որ մերկն ու անօթին կ'տանի փառաւոր տուներու մէջ, ճոխ սեղաններու առջեւ կը բազմեցնէ, և վայելել կուտայ անոր հոգիով այն ամէն հաճոյքները զորս աշխարհի իրականութիւնը զլացած է իրեն։ Ա՛ն է որ ձախողածներն ու դժբախտները կ'յուսադրէ, յաջողութեան փայլուն օրերու հեռանկարներ պարզելով իրենց առջեւ։ Ա՛ն է որ բոլոր սգաւորներն ու վշտակիրները կը սփոփէ՝ անոնց ցոյց տալով թշուառութեան աւելի խեղճ և ցած ստորճաններ, կամ պահ մը անոնց մոռցնել կուտայ իրենց ցաւերը, հեշտօրոր երազանքներու մէջ պտտցնելով զանոնք։ Ա՛ն է որ մեր հեռաւոր կամ կորսուած սիրելիները մեր մօտ կ'բերէ կամ կը վերակենդանացնէ, և անցնել կուտայ մեզ անոնց հետ վայելքի անգին վայրկեաններ։ Ա՛ն իսկ է որ մեզ նորէն կը վերադարձնէ անցեալ վայելքներուն, և այժմէն իսկ ճաշակել կուտայ մեզ այն գերագոյն հաճոյքները զոր պիտի վայելենք Յաւիտենականութեան մէջ։

Խորհուրդն է դարձեալ որ մեզ կը տանի կ'պտտցունէ տիեզերքի ամէնէն բարձրագոյն վերնագաւառներուն մէջ, մոլորակներուն և այլ երկնային մարմիններուն շուրջը սաւառնիլ, Յորդանն ու Միգամածներուն խորը մխրճիլ կուտայ և անոնց հոյակապ տեսարաններու հմայքովը արբշիռ կ'ընէ մեզ։ Անոր միջոցաւ է որ մարդկային միտքն անհունին հետ կ'երթայ, կ'գրկուի. անսահմանութեան չուրջը չրջան կ'ընէ, խելայնոր արագութեամբ մը կտրելով անցնելով անհագին հեռաւորութիւնները։ Սլեգակի մէկ մանրերորդ միայն հերիք է իրեն, և ամէնէն անմատոյց աստղերուն հասնելու համար՝ որոնցմէ լոյսը միայն մեզի հասնելու համար դարերու կ'կարօտի, մէկ երկվայրկեանէ աւելի ժամանակ չի կորսնցուներ։ Զէնիթն ու Նատիրը իրեն մօտ, գրեթէ քով քովի կէտեր են իրեն համար, և անսահման տիեզերքն այնքա՛ն պզտիկ է, այնքա՛ն անձուկ որ մէկ րոպէի մէջ կրնայ զայն ինք իր մէջ առնել, «ամփոփել»։ Աշխարհէ աշխարհ, հաստատեղութենէ հաստատեղութիւն մէյմէկ լուր ոստումներով կ'ցատկոտէ, և մէ՛կ սուրումով տիեզերքին ամէնէն յետին ծայրը կ'հասնի։

Բանաստեղծութիւնն ու բոլոր գեղարուեստներն առանց անոր գոյութիւն պիտի չ'ունենային։ Ամէնէն գեղեցիկ գլուխգործոցներն, ամէնէն սիրուն գեղարուեստական գործերն արդիւնք են ամէնէ՛ն ինքնամփոփ և հեշտ խոկումներու։ Գիւտերէն, հնարքներէն ո՛չ մէկն առանց անոր երբեւան պիտի գային։ Գիտութիւնը խոկումով կը սնի ու կ'զարգանայ։ Ա՛ն է գիտութիւններու հոգին ու կեանքը։ Անո՛վ է որ Գիտութիւնը Բնութեան ամէնէ՛ն գաղտնածածուկ գաղտնիքներուն կը թափանցէ։ Անո՛ր միջոցաւ է որ հիւլէի մը մէջ իսկ կ'սուզի, ու անտեսանելի հիւլէն անոր չնորհիւ աշխարհ մը կը դառնայ իրեն համար, ուր բազմազան երեւոյթներ կ'տեսնէ և կ'ուսումնասիրէ։ Խորհուրդներու բովքին մէջ մեծ բաները կ'պզտիկնան ու պզտիկները կ'մեծնան։ Անոր մէջ տիեզերքը սեղմուելով կէտ մը կ'դառնայ ու փոշին ընդարձակուելով տիեզերքի մը կ'փոխուի։ Ու դարձեալ՝ ա՛ն է որ կ'տեսնէ՝ ինչ որ աչքը չի տեսներ, կ'լսէ ինչ որ ականջը չի լսեր, կ'հոտոտէ ինչ որ ռնգունք չեն զգար, կ'չօչափէ՝ ինչ որ ձեռքը չի կրնար չօչափել և կ'ճաչակէ՝ ինչ որ քիմքը չի կրնար ճաչակել։ Ամէնէն ամայի, աղեղ ու լերկ տեղերու մէջ անիկա հրաշալի տեսարաններ կը գտնէ դիտելու, ամէնէն խոր լռութիւններուն մէջ ամէնէն ներդաշնակ երաժշտութիւնները՝ լսելու։ Ամէ՛նէն սովորական, ամէ՛նէն աննշան առարկաներ անոր առջեւ մէյմէկ հետաքրքրական իրեր կ'դառնան, ուր անթիւ երեւոյթներ կ'նշմարէ դիտելու, քննելու, ուսումնասիրելու։ Կոչտ քարի կտորի մը մէջ այնքա՛ն հրաշալիքներ կ'գտնէ՝ որքան երկինքի աստեղազարդ հաստատութեան մէջ։ Հոգիին կեանքն անո՛վ է։ Ինչ որ է արեան չրջանը մարմինին համար՝ նոյնն է խորհուրդն հոգիին համար։ Հոգին իսկ ան է։ Անո՛վ է որ գաղափար կ'ունենանք անհունութեան, անսահմանութեան, յաւիտենականութեան վրայ, և ա՛ն է որ մեզ մահէն ալ, գերեզմանէն ալ անդին կ'տանի, և անդրշիրիմեան կեանքի յաւիտենութիւններուն մէջ մեզ կ'պտտցնէ։ Առանց խորհելու կարողութեան՝ մարդ ինչքա՜ն խեղճ արարած մը պիտի ըլլար. ապահովապէս կենդանիէ մը տարբերութիւն պիտի չ'ունենար։ Բայց ուրիշ տեսակէտով խորհելու կարողութեամբ ալ մարդ թշուառացուցած է ինքզինքը կերպով մը։ Խորհիլն է որ թշուառութեան գիտակցութիւնը կուտայ մեզի, և հիւանդագին զգայնութեամբ մը սխտաւորած է մեզ որմէ միշտ կ'տառապինք։ Ա՛ն է որ մեր մէջ արթնցուցած է վայելքներու անօթութիւնն, անծանօթին ծարաւն որ ի՛նչքան ալ յագենանք՝ տակաւին չի կշտանար։ Ա՛ն է որ մեզ հաղորդակից կ'ընէ այլոց ալ ցաւերուն և մեր անցաւոր վիշտերն ալ մտատանջութիւններու և տխուր յիշատակներու ձեւով կը մշտնջենաւորէ։ Անիկա անդուլ անդադար կ'աշխատցնէ միտքն ու վայրկեան մ'իսկ հանգիստ չի տար անոր։ Անցեալը, ներկան ու ապագան, մօտաւորն, հեռաւորն ու ամէն բան, ամէնէն մեծ խնդիրներէն սկսեալ ամէնէն աննշան իրերն, Անծանօթին գաղտնիքէն մին- [illegible] ղեցնեն ու չարչարեն կ'յոգնեցնեն միտքը։ Նախապատմական դարերու, ամէնէն հեռաւոր տեղերու մարդոց կրած տառապանքներն ու նեղութիւններն անգամ ա՛ն մեզի կ'փոխանցէ. պատմական դէպքերու ընթերցումովը զմեզ կ'յուզէ հաւասարապէս, որքան մեր աչքին առջեւ անցած աղքատութեան տեսարաններով։ Ու վերջապէս միշտ բան մը կ'գտնէ, օտար թէ ընտանի, զմեզ մտատանջելու համար։ Բայց ի՛նչ որ ալ ըլլայ, այս տառապանքին մէջ իսկ հաճոյք մը կայ և այս հոգեկան տառապանքն ալ վայելք մ'է։ Խորհելու հաճոյքն, խորհուրդն ի՛նչ նիւթի վրայ ալ դառնայ, գերազանցն է ամէն հաճոյքներուն և յուզումներուն, և ես պիտի նախընտրէի միշտ խորհող մնալ և տառապիլ, քան անզգայ արարած մ'ըլլալ որ չի տառապիր ու չի ալ վայելեր։

Ու մինչեռ այսպիսի մտածումներու մէջ ընկղմած՝ կ'խոկայի դեռ, արդէն խաւարն սկսած էր կամաց կամաց անօսրանալ, անգայտանալ. լուսոյ նուրբ փոշիներ կ'չարմաղուէին սենեկին պատուհաններէն ներս և դուրսը՝ թռչուններն ալ արթնցած, բերան բերնի տուած՝ կ'երգէին անլուր ճվլուոցով որուն մէջ կ'որոշուէր սոխակին գեղգեղն իր բիւրաւոր ելեւէջներով և չարունակ կրկնուած սա նմանաձայն յանգերով. «Թո՛ւթ, Թո՛ւթ, Հասի՛ր, բերանս ինկիր. Թո՛ւթ, Թո՛ւթ, Հասի՛ր, բերանս ինկիր»։ Հէ՛ք սոխակ, ժամանակ մը վարդի երգեցիր այնքա՛ն եռանդով, և վարդը բացուեցաւ, պառուեցաւ ու անցնելու վրայ է։ Հիմակ ալ Թութը կ'երգես, քեզի այնքա՛ն սիրելի եղող անուշ Թութը։ Քանի մը օրէն ան ալ կ'հասնի ու դուն կ'ճաշակես զայն. բայց աւա՛ղ որ այդ քու սիրական Թութդ ձայնդ պիտի մարէ, ու ալ պիտի դադրիս այդպէս գեղեցիկ երգելէ։ Գո՛նէ այսպէս կ'պատմեն մեր մամիկները։ Սիրուն աւանդութիւն մը չէ՞ այս։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԴԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԵՐԶՆԿԱՅԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

Երզնկայէ կ'գրեն մեզ թէ տեղւոյն նորընտիր Խառն Ժողովն իր օրակարգին մէջ անցուց վարժարանաց կեդրոնացման խնդիրն և անով կ'զբաղի կատարեալ լրջութեամբ։ Հիմակ Երզնկա ունի չորս վարժարան մանչերու, չորս եկեղեցեաց հովանւոյն տակ եւ Քրիստինեանց վարժարանն — աղջկանց յատուկ։ Այս վարժարաններ, ամէնն ալ ընտելարան, նախակրթարան եւ ուսումնարան են միանգամայն։ «Մէ՛կ մի վարժարան ի՞նչ ծրագրով կ'ընթանայ. մէ՛կ մի վարժապետ ի՞նչ կ'ընէ այժմ. յայտնի չէ» կ'գրէ մեզ յարգելի բարեկամ մը։ Մերթ ընդ մերթ քաղաքին մէջ երեւցած են կրթասէր ազգայինք որք ձեռք ձեռքի տալով, անձնական զոհողութիւններ իսկ յանձն առնելով Պոլսէ Երզնկա բերած են դասատուներ եւ վարժուհիներ որք մէկ վարժարանի միայն օգտակար կ'ըլլային, այսպէս էր ընկերական վարժարանն որ փակուեցաւ դժբախտաբար, նոյնպէս Եղնիկեան վարժարանն որ այժմ նիւթապէս կարի անկեալ վիճակ մ'ունի եւ ցաւ կ'պատճառէ ամէն կրթասէր Երզնկացիի։ Այս ապակեդրոն դրութիւնը չա՛տ յոռի էր մանաւորապէս Երզնկայի վարժարաններուն։ Երկու տարի առաջ Քրիստինեան վարժարանի սանուհիք իրենց դողդոջ ձեռքերով բոլորագիր մ'ստորագրեցին որով կ'գանգատէին թէ ամէն հոգ ու խնամք կը տարուի մանչերու դպրոցներուն համար մինչ զիրենք մտածող չկար քաղաքին մէջ. չատ սրտառուչ էր այս պարագան և ահա այդ մատաղ սըրտերէ բղխած տրտունջն անէծք մ'եղաւ զոգցես և աւասիկ մանչերու յատուկ վարժարաններ ալ հաւասարեցան աղջկանց վարժարանին։ Հիմա լրջօրէն կ'աշխատուի Եղնիկեան վարժարանի նիւթական վիճակն ապահովելու։ Եթէ սա յաջողուէր անոր ուսումնական մակարդակն ալ բարձր պահուած պիտի ըլլար, վասն զի այդ ատեն պիտի կըրնան հոն պաշտօնավարել Տօրոսեան եւ Ամատեան էֆ.ներ, տեղայի ու- [illegible] դաստիարակութիւն և ուսում ընծայելով Եղնիկեան սանուց։ Այս հոգը սակայն ծանրացած կ'երեւի Ս. Նշանի թաղէն քանի մ'ազգայնոց վրայ. ձեռնապահ պիտի մնան միւս երեք թաղեցիներ, որոց մէջ ունեւորներ չեն պակսիր եւ որք նուազ կրթասէր չեն կրնար ենթադրուիլ։ Եւ յետոյ մէկ վարդով գարո՞ւն կուգայ. պարտէզին մէջ թուփ մը միայն պահպանել ջանալով պարտիզպանը կրնա՞յ միթէ իր պարտէզին մէջ ուրիշ ծաղիկներու խամրիլը տեսնել եւ անփոյթ մնալ կամ անզգայ։ Մեր քաղաքացիները լաւ սերտած եմ. կրթասէր են, բնութեամբ բարի, կրթական հաստատութեանց մասին առատաձեռն, հաստատամիտ եւ գործունեայ։ Երկար ժամանակէ ի վեր փլած, մնացած Աստուածամօր եկեղեցին վերականգնեցին և զարդարեցին կիներ՝ ձօնելով իրենց եւ մեզ սիրեցեալ Աստուածամօր։ Ահա տիկիններ որք ցոյց տուին առանձին ձեռներիցութիւն եւ կամքի զօրութիւն Երզնկայի մէջ. ո՛չ ոք կրնայ մտաբերել թէ նոյն այրեր կրթական տաճարներն անտես թողուլ պիտի չհաւասարին գէթ իրենց տիկնանց բարեգործութեան մէջ։

Մխիթարական կէտը սա է թէ ամբողջ Երիզացիք ըմբռնած են իրենց քաղաքի վարժարանաց յետնեալ վիճակը. կ'մտածեն, կը խորհին, մէկ խօսքով կ'փափաքին բոլոր վարժարանաց բարելաւ վիճակ մը տալ, անշուշտ զգացած ըլլալով որ երկրին տնտեսական վիճակին ալ սատարած պիտի ըլլայ կրթական հաստատութեան հոգածութեամբ։ Եւ աւասիկ միջոցն ալ գտած է տեղւոյն Խառն Ժողովը, վարժարանաց միացման գաղափարն ընդգրկելով աչխուժիւ։ Այս գաղափարն արդարեւ պիտի կրնայ փրկել վարժարանները. վէրքը գտնել, ճանչնալը բաւական չէ սակայն. վարանում, տատանում, տկարութիւն կ'ենթադրէ. պէտք է չուտ ընդ փոյթ վճռել և գործադրել ինչ որ կարեւոր դատուած է վարժարանաց օգտին։

Խօսքս Երզնկայի վարժարանաց միացման գործին հակառակող ազգայնոց ուղղելով, երբ օրինակ ցոյց կուտամ Պոլսոյ մէջ Բերայի թաղն, որ 4 եկեղեցիներու ամբողջ միացմամբ, ունի 5—6 կրթական հաստատութիւններ որք թերեւս գոյութիւն իսկ չունենային, եթէ եկեղեցեաց բաժանար միացումն հաստատուած չըլլար։ Եթէ եկեղեցեաց միացման օգուտն ըմբռնելու մասին տակաւին դժուարանայ Երիզացին, քաղաքին մէջ Ս. Սարգսի վարժարանն (Արամեան) յաւիտենապէս Գէորգ վարժապետներով պիտի մնայ, Ս. Փրկչի վարժարանը չատ հեռու պիտի նկատուի, գուցէ ոչ ոք խորհի իրական սեռի դաստիարակութեան և ուսման վրայ և ներկայ մատաղ սերունդը — կենդանի վկայ մեր անմիաբանութեան, անհասկացողութեան եւ տգիտութեան — պիտի դատապարտէ զմեզ։ Երզնկացիք, ի բնէ ջերմեռանդ ու եկեղեցասէր, եկեղեցեաց և դպրոցներու միացման խնդիրը թիւրիմացութեամբ սխալ ըմբռնելով է որ հակառակութեան ծնունդ կուտան։ Կարծողներ եղած են հոն թէ եկեղեցեաց միացում ընելով հարկ պիտի ըլլայ փակել մէկ-երկու եկեղեցիներն. և քահանայք

ոմանք դարձեալ այս կերպ մտածմամբ կ՚նկատեն թէ իրենց դիրքը կ՚կորսնցնեն և հետեւաբար կ՚ներեն իրենց հակառակ երեւիլ կրթական գործին միացման։ Գործն այսպէս չէ սակայն. ինչպէս Բերայի միացեալ թաղերու եկեղեցիներ, ամէնն ալ բաց են միշտ ու պատրաստ հոգեկան սնունդ ջամբելու ժողովրդեան, նոյնպէս Երզնկայի բոլոր եկեղեցիներ մխիթարական ապաւէն պիտի ըլլան յաւիտեան։ Եկեղեցիք առանձին թաղականութիւն ալ պիտի կրնան ունենալ, ինչպէս ունին ցարդ. միայն հաստատութիւններու միացումը, անտուկներու համերաշխութիւնն է սպասուածը։

Այս բաղձացեալ և օգտաշատ միացումը դրամարկղաց եկեղեցեաց, կամ անոնց հաստատութեանց, պիտի կրնայ ապահովապէս պահել ուսումնարան մը, որու դասախօսք, փոխանակ մէկ վարժարանի, քաղաքին 3—4 նախակրթարանաց ալ պիտի դասախօսեն, նախապէս պատրաստուած ժամանակացոյցի մը տրամադրութեամբ. նախակրթարաններէն ելնող պատանիք պիտի երթան ուսումնարան և իրենց նախորդներուն պէս միթէ օգտուին, զարգանան, օրհնելով յաւէտ իրենց նախնիք։ Այս կերպ միացմամբ քաղաքի բոլոր վարժարանք պիտի օգտուին։ Այն ատենն թանձրամիտ ազէտներ չունինք Երզնկայի մէջ որ այս կերպ բացատրութենէ մը յետոյ տակաւին հակառակին կրթական գործին յոյս տուող եկեղեցեաց ՍՆՏՈՒԿ-ՆԵՐՈՒ միացման։ «Մեր ազգը», «Մեր դպրոցը» կ՚ըսեն Երզնկայի թաղեցիք. ոմանք Հայ Եկեղեցին Հայ անհատին է, Հայ վարժարանը Հայուն ապագայ ակունքը կ՚կազմէ, ո՛ւր ալ որ ըլլայ անիկա. «իրե՛նք Հայ Եկեղեցին, զուրգուրանք հայ վարժարանաց վրայ — մեզի մօտ ըլլան թէ հեռու —. կրօնական ազգի մը մխիթարութիւնն, սփոփանքն ու հոգին են անոնք։

ՄԽԻԹԱՐ ԵՐԻԶԱՑԻՆ

ԲԵՐԱՅԻ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ ԵՒ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ (*)

Մեծ. Ատենապետ էֆ. Պատ. Թաղ. Խորհրդոյ Բերայի։

Թաղիս ազգ. վարժարանաց եւ մասնաւորապէս Էսաեան վարժարանի նկատմամբ թէ՛ հրապարակաւ եւ թէ մասնաւոր անհատից կողմէ եղած դիտողութիւնք՝ Ուսումն. Խորհրդոյս ուշադրութիւնն հրաւիրած էին այդ հաստատութեանց վրայ, եւ Խորհուրդս որոշած էր իր մէջէն երկու քննիչ կարգել, պաշտօն տալով նոցա թաղիս բոլոր վարժարաններն այցելել եւ ի մօտոյ տեղեկանալով իրաց ստոյգ վիճակին՝ քննութեանց արդիւնքն հաղորդել Ուսումն. Խորհրդոյս ի պարտ ու պատշաճ տնօրէնութիւն։ Խորհուրդս, յետ լսելոյ քննիչ էֆ.ներու կողմէ արուած տեղեկութիւններն ի մասին թաղիս վարժարանաց ընդհանուր վիճակին, գոհութեամբ նկատեց թէ մինչեւ ցարդ լսուած դիտողութիւնք չափազանցեալ են եւ մասամբ անհիմն ու անտեղի։ Ուսումն. Խորհուրդս, իբրեւ վերին հսկող եւ հոգածու ազգ. վարժարանաց բարեկարգութեան, արժան կ՚համարի միայն քանի մը կէտերու վրայ Պատ. Թաղ. Խորհրդոյդ ուշադրութիւնն հրաւիրել՝ մասնաւորապէս Էսաեան վարժարանի մասին, որ գլխաւորաբար առարկայ եղած էր հանրային կամ անհատական դիտողութեանց։

Ա. Ներկայ դպրոցական տարւոյս շրջանին մէջ, որոյ սկզբնաւորութիւնը մէկ ամիս ալ յապաղած էր յայտնի պատճառներով, ուսուցչաց ոմանց տարաժամ հրաժարմամբ՝ ուսանողք երկու շաբաթ, մէկ ամիս և մինչեւ երկու ամիս զուրկ մնացած են այս կամ այն ուսմանց դասաւանդութենէն, ինչպէս ցոյց կուտան վարժարանին օրագրութիւնք։ Աս այս Տեսուչ էֆ.ի կողմէ տրուած բացատրութիւնք բաւական գոհացուցիչ չեն կրնար նկատուիլ յաչս Ուսումնական Խորհրդոյ, և պատասխանատուութիւն կ՚հրաւիրեն Տեսչութեան վրայ՝ կրկնութեանց պարագային մէջ։ —Բ.— Պաշտօնի վրայ գտնուող ուսուցիչք ոմանք՝ պատճառաւ կամ առանց պատճառի՝ բացակայութիւններ ունեցած են, թէպէտ ցանցառ, տարւոյս ընթացքին մէջ, և Տեսուչ էֆէնտիի կողմէ ազդեցիկ տնօրինութիւն մը չէ եղած անպատեհութեանց առաջքն առնելու համար ։— Գ.— Հայ լեզուի ուսումն, հին և նոր, աղջկանց մասին մէջ բաւական գոհացուցիչ թէպէտ, բայց մանչոց մասին և մա՛նաւանդ բարձրագոյն կարգին մէջ յետնեալ է զգալապէս. և որդէն հայ լեզուի ու դպրութեանց դասաժամերն ինքնին անբաւական են՝ ի մասնաւորի բարձրագոյն կարգաց համար, թէ՛ մանչ և թէ աղջիկ աղայոց միանգամայն։ — Դ.— Որպէս զի կարգապահութիւնն աւելի գոհացուցիչ արդիւնք ունենայ, հարկ անհրաժեշտ է պատուոյ և պատժոյ դրութիւնն ի գործ դնել իրական կերպիւ և առանց զանցառութեան։ Այս մասին վարժարանի ներքին կանոնագրութեան տրամադրութիւնք, նոյն իսկ առանց փոփոխութեան, կրնան բաւական համարուիլ, եթէ ճշգրիւ գործադրուին ։ — Ե.— Ինչպէս կը տրամադրէ Կազմական Կանոնագիրն, հարկ է որ գէ՛թ ամիսը մի անգամ դաստիարակք և ուսուցիչք ի ժողով գումարուին ընդ նախագահութեամբ Տեսչին, որպէս զի կարենայ փոխանակութիւնք տեղի ունենան վարժարանական խնդրոց վրայ, որով և համերաշխութիւնն անվթար կ՚մնայ ամէն կարգի պաշտօնէից մէջ ։— Զ.—Պատ. Թաղ. Խորհրդդ կրնայ իր արժանաւոր եղանակաւ ազդարարել պաշտօնէից ոմանց, որոց անուանք ծանօթ են Տեսուչ էֆ.ի, որպէս զի իւրաքանչիւրն իր իրաւասութեան սահմանէն դուրս խնդրոց չխառնւի միջամտել և ընդհանուր բարեկարգութեան մասին իր կարծիքը վերապահէ ուսուցչական ժողովին ։

Գալով Բերայի միւս վարժարանաց, Ֆէրիքէօյի Ս. Մեսրոպեան Նախակրթարանն եւ Պանկալթիի Ս. Լուսաւոր[illegible] ... հոն մեծ չունին դիտողութեան՝ բաց ի չէնքերու անյարմարութենէն կամ հնութենէն, թէեւ այսպիսի պարագայք ոչ զո՛ք կրնան պատասխանատու թողուլ ներկայ ժամանակիս մէջ։ Իսկ Նորեկեան մանկապարտէզը մէկ անպատեհութիւն միայն ունի, այն է աղքատաց խոհանոցին մերձաւորութիւնն, որ ճենճի հոտ ծաւալած է ամբողջ սրահին մէջ, ինչպէս արդէն դիտել տրուած է ասկէ առաջ։ Դարմանը չատ դիւրին է սակայն, երբ հոգ տարուի մանկապարտիզին եւ ճաշարանին հաղորդակցութիւնը փակել՝ առաջնոյն համար վերելքի տարբեր սանդուղ մը յատկացնելով։ Տօլապ-Տէրէի վարժարանին համար ալ, բաց ի չէնքին հնութենէն, զայս միայն ունիմք ըսել՝ թէ տեղւոյն ծանօթ բազմամեայ ուսուցիչն, որ և ակար է մարմնով, այլեւս անկարող է պաշտօնավարել. արժան է որ հանգստեան պատշաճ թոշակ մը սահմանուի այդ ծերունի վաստակաւորին, եւ ձեռնհաս յաջորդ մը կարգուի յառաջիկայ նոր շրջանէն սկսեալ։

Ուսումն. Խորհրդս այս կարեւոր յանձնարարութիւններն ընելով Պատ. Թաղ. Խորհրդոյդ՝ վստահութեամբ կ՚ակնկալէ թէ հարկ եղած տնօրէնութիւններն ի գործ դնելու պիտի բարեհաճի յօգուտ թաղիս հարկաւոր հրկսեա մանկուոյն, որոյ կրթութեան հոգն ստանձնելու կոչուած է այնքան արժանաւորութեամբ։

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Ուսումն. Խորհրդոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Պ.ՔԷՐԷՍՏԷՃԵԱՆ — ՏՐԴ. Վ.ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ
5 մայիս 97 — (Կնիք)

(*) Այս տեղեկագրին հրատարակումը խնդրուած է մեզմէ։ Մ. Խ.

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԵԿՈՒՅՄՈՒՆՔ

Ելտըզի Կայս. Պալատան շրջակայ հանրային պարտէզին մէջ յարմար վայրի մը վրայ, Կայս. անձնական Գանձուն ծախքով, Բարեգործական Ցուցահանդէսի մը կառուցման ձեռնարկուած է, որոյ հասոյթը պիտի յատկանայ վերջին պատերազմին մէջ վիրաւոր և սպանեալ զօրաց ընտանիքներուն, և որ վեց ամիս բաց պիտի մնայ և ի հարկին այս պայմանաժամն ալ պիտի կրնայ երկարաձգուիլ։ Ինչպէս որ Վեհ. Սուլթանն ինչ ինչ իրեղէններ պիտի շնորհէ, այնպէս ալ տէրութեան աստիճանաւորներէն ու աւագանիէն, Պոլսոյ վաճառականներէն, արհեստաւորներէն, անհատներէն և իրենց ընտանիքներէն, գաւառներէն ու նշանաւոր օտարազգիներէն նուիրուած ձեռակերտական եւայլ նիւթեղէններն ալ պիտի ընդունուին և գեղարուեստական վարժարանին մէջ չինուող առարկաներէն մաս մը պիտի գնուին ։ Քաղաքային վարժարաններէ ոմանց մէջ չինուող նկարներն ու այլ իրեղէնները ժամ առաջ աւարտել տալով, Կայս. բարեհաճութեան մատուցանելէ յետոյ, ի տես պիտի դրուին Բարեգործական Ցուցահանդէսին մէջ։ Ի տես դրուած իրեղէններէն անոնք որ կարեւորութիւն ունին, լուսանկարուելով պիտի պահուին Ցուցահանդէսին մէջ և պատկերազարդ թերթերուն մէջ պիտի հրատարակուին։ Մախսուած իրեղէններէն գոյացած հասոյթը մի միայն պատերազմի դաշտին վրայ մեռեալ զինուորաց որբերուն և խեղանդամ ու աշխատելու անկարող մնացող վիրաւոր զինուորներուն յատկացուած ըլլալով, Ցուցահանդէսը մատակարարելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովին կողմէ պիտի կատարուի բաշխումն և այդ դրամով մէկ մէկ հասութաբեր կալուած պիտի գնուի։

Այս յանձնաժողովն որ Ն. Կ. Վեհափառութեան բարձր հովանաւորութեան ներքեւ պիտի գտնուի, կազմուած է այսպէս. —Հանքաց, անտառաց և երկրագործական նախարար Սէլիմ Մէլհամէ էֆ.՝ նախագահ, ի դիմաց զինուորականաց, Սպարապետ Դրան հաշուակալութեան դիւանի Ա. ճիւղին նախագահ Ֆէրիգ Սաատէտտին փաշա և Վեհ. Սուլթանին փեսայ Ահմէտ փաշա՝ անդամ, ի դիմաց քաղաքային պաշտօնատարաց, Ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Ահմէտ Րէֆիգ պէյ, արտաքին գործոց նախարարութեան արարողապետ Իպրահիմ պէյ՝ անդամ։ Յանձնաժողովն երէկուընէ սկսեալ, Ելտըզի պալատան շրջափակին մէջ յատկացեալ տեղը գումարուելով, ձեռնարկած է իր պաշտօնին։ Ցուցահանդէսին ղրկուած իրեղէններուն տեսակներն, նուիրատուներուն ու գնորդներուն անուանքն ոչ միայն լրագրաց մէջ պիտի հրատարակուին. այլ և յատուկ տումարի մը մէջ պիտի արձանագրուին։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴՆ երէկ չկրցաւ գումարուիլ՝ վաղը պիտի գումարի։

ԷՏՀԷՄ ՓԱՇԱ նորէն հրամաններ տուաւ զօրաբաժիններու հրամանատարներուն ո՛ր անմիջապէս ետ մղեն ու նուաճեն սահմանագլխոյն վրայ երեւցած հելլէն աւազակներն և հանրային անդորրութիւնը բացարձակապէս վերահաստատեն ։

ՀԵԼԼԷՆՔ. — Ջեռնհաս իշխանութիւնն օրինաց ծրագիր մը պատրաստեց՝ հելլէն հպատակաց նկատմամբ յետայսորիկ կատարելի զատական գործառնութեանց համար ։ Այս ծրագիր մատուցուեցաւ Բ. Դրան ։

ՕՍՄ. ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿԻ ընկերութեան վարձած Րոմա շոգենաւը վաղը մայրաքաղաքս կ՚ժամանէ վիրաւորներով։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ասոնց համար Ելտըզի հիւանդանոցին մէջ 200 անկողին պատրաստուեցան և Կիւմիւշ Սուի մէջ՝ 100 ։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարարն երէկ այցելեց Թէրսանէի գործարաններն և օսմ. նաւատորմին համար կատարուած շինութիւնները փութացնելու մասին հրամաններ տուաւ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Տասն և հինգ օր առաջ Թրիխալայէ Լարիսա գացող չորս Հրեայք աւազակաց կողմէ լեռը տարուելով 3,000 ոսկի փրկանք պահանջուած էր։ Այս Հրեաներէ երկուքն ազատուեցան։ Թրիխալայի Գայմագամը զինուորներու հետ նոյն տեղի շրջակայ գիւղերն երթալով ժողովրդէն ապահովութիւն առաւ թէ միւս երկու Հրեայք ալ մինչեւ երկու օր պիտի ազատուին։ Բայց քիչ յետոյ երրորդն և մի քանի օր վերջն ալ չորրորդն ազատուեցան։

ՌՈՒՍ դեսպանատան Տոնէֆ պահականն երէկ առտու Վոլո գնաց ռուս Կարմիր Խաչի չարժուն հիւանդանոցին պաշտօնեաները բերելու ։

ՎԱԼԻՏԷ Խանի պարոնիկներն 700 ոսկիի հանգանակութեան՝ մը ձեռնարկեցին ի նպաստ Կրետէի իսլամ կարօտելոց։

ԱՆՏՈՒԽ վառօդի գործարանն երէկ ալ քննուեցաւ յատուկ յանձնաժողովին կողմէ։

ՎԻՐԱՒՈՐՔ. — Ելտըզի ու Կիւմիւշսուի հիւանդանոցներէն 108 վիրաւորք ապաքինելով դուրս ելան։

ՊՐՈՒՍԱՅԷ 2075 կտոր հիւանդի յատուկ հագուստներ նուիրեցան վիրաւոր զօրաց։

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ
ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԱԹԷՆՔ, 17 յունիս.— Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարը ծանոյց Տէրութեանց դեսպաններուն թէ Յունաստանի մէջ տիրող ճախող վիճակին և տարապայման թշուառութեան պատճառաւ սով մը հաւանական կ՚երեւի, թէ պէտք է ժամ առաջ վերջ տալ հաշտութեան բանակցութեանց և թէ Յունաստան կարեկցութեան արժանի վիճակի մէջ կ՚գտնուի։

ՀԱՆԻԱ.— Անգլ. երկու թորփիլանաւ Գանիայի շրջակայքը բռնեցին առագաստանաւ մը որուն մէջ կային 60 հելլէն հրոսակներ որք Կրետէ կ՚երթային ։

—Անհիմն է այն զրոյց թէ Սուտայէ Գանտիա 500 եւրոպական զինուոր գացած ըլլան ապստամբները նուաճելու։ Գանտիայի շրջակայքն երբեմն ասպատակութիւնք տեղի կ՚ունենան։

ԹՐԻԽԱԼԱ. — Քալապաքայի կողմը կատարեալ անդորրութիւն կ՚տիրէ։ Հրամատար ընդ. Ճէլալ պէյ Թրիխալա կ՚գտնուի։

ՎՈԼՕ. — Շատ դիւրութիւն կ՚ընծայուի հոս վերադարձող ժողովրդեան որք իրենց գոյքերն անվթար գտնելով, աղօթք կ՚ընեն Վեհ. Սուլթանին համար։ Առեւտուրն իր նախկին վիճակին կ՚վերածուի եւ նաւահանգստի հասոյթն երթալով կ՚աւելնայ։

ԱԹԷՆՔ. — Կ. Պոլսոյ ամերիկեան նախորդ դեսպան Մր. Թըրրլ հոս հասնելով կէս ժամու չափ տեսակցեցաւ Եորկիոս Թագաւորին հետ։ Ներկայ էին նաև վարչապետ Ռալլի ու Աթէնքի ամերիկեան դեսպանը։

—Ռուս դեսպան Մ. Օնու, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութենէն ընդարձակ գրութիւն մ՚ստանալուն վրայ, տեսակցութիւն մ՚ունեցաւ վարչապետ Ռալլիի հետ՝ ի ներկայութեան արտաքին գործոց նախարարին։

ԼՈՆՏՈՆ.— Յունաստան դիմում ըրաւ փոխառութեան մը համար։ Պանքաններն այս մասին խորհրդակցութիւն կ՚կատարեն։

ԼԱՐԻՍԱ. — Դեսպանատանց քարտուղարք հրապարակաւ հաստատեցին թէ Թեսալիոյ բնակչաց հարիւրին ութսունը կ՚ուզեն օսմ. կառավարութեան հովանւոյն տակ մնալ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Դիւանագիտական շրջանակաց մէջ զրոյց կայ թէ Թոփհանէի քէօշկին մէջ գումարուող Հաշտութեան ժողովը այս շաբթու իր պաշտօնը պիտի աւարտէ։

ՓԱՐԻԶ. — Արտաքին գործոց նախարար Մ. Հանոթօ տեսակցեցաւ օսմ. դեսպանին հետ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՆԳԼԻՈՅ Թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ կատարելի արքայական մեծահանդէս թափորի կարգադրութեան մէջ կարեւոր փոփոխութիւն մը տեղի ունեցաւ։ Թագուհին պալատէն Ս.Պօղոսի եկեղեցին պիտի երթայ այն մեծ բաց լանտոյով որ 1887ի յոբելեանէն ի վեր Պըքինկհէմի պալատէն դուրս ելած չէ, և ոչ թէ Ճորճ Դ.ի համար ծրագրուած և յետոյ Ճորճ Դ.ի օրով աւարտած կառքով յորում թագուհին բազմեցաւ իր թագադրութեան օրը։ Այս կառք իր ընդարձակ պատուհաններուն հակառակ, այնչափ խճողուած է զարդերով որ կարելի չէ մէջը գտնուողը տեսնել ։ Ն. Վեհափառութիւն թէեւ հանգիստ կ՚ըլլայ այս կառքին մէջ, բայց յարմար չդատուեցաւ, որովհետեւ այսպիսի հանդիսական օր մը ժողովուրդը կ՚ուզէ տեսնել իր պատկառելի Վեհապետուհին։ Ն. Վեհափառութիւն այս պատճառաւ հաճեցաւ մեծ լանտոյին մէջ բազմիլ։ Լոնտոնի և ամբողջ Անգլիոյ մէջ հանդէսներու պատրաստութիւնք փութով առաջ կ՚տարուին։ Պատուհաններն ու սենեակները կ՚վարձուին մեծամեծ գիներով. իսկ տուն մը վարձելու համար միլիոնատէր ըլլալ պէտք է. մեծահարուստ ամերիկացի մը հանդէսին օրուան համար վարձեց Սըր Ճիւլիէն Կոլտսմիտի ապարանքն, աւելորդ է ըսել թէ քանիով։ Մասնաւոր ընկերութիւնք փողոցներու վրայ ամփիթատրոններ կ՚շինեն. կան որ մինչեւ իսկ քսան հազար հոգինոց տեղ վարձու պիտի տան։ Բարեգործական նուէրներ ալ կ՚շարունակուին։ Ուէլսի իշխանին հանգանակութիւնը Լոնտոնի հիւանդանոցներուն բացերը գոցելու համար՝ ցարդ գրեթէ 100 հազար ոսկւոյ հասաւ։ Լոնտոնի աղքատաց տրուելիք ճաշին հանգանակութեան ցուցակը գոցուեցաւ, որովհետեւ Թէյի հարուստ վաճառական մը՝ Մր. Լիբդըն քսանհինգ հազար անգլ. ոսկի նուիրեց։ Կ՚ըսուի թէ Մր. Լիբդըն ի մօտոյ ասպետութեան տիտղոս պիտի ստանայ ։ Աւստրալիացիք, ինչպէս գրեցինք, քսան հազար ոչխար ղրկեցին նոյն ճաշին համար։ Իրլանտացի գարեջուրի գործարանատէր մը Լորտ Կինէս 480 ոսկի նուիրեց Տըպլինի աղքատաց համար։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսրուհւոյն ծննդեան տարեդարձին առթիւ, 25 մայիս (Հ.Տ) տեղի ունեցաւ հիմնարկէքն այն որբանոցին ու մանկանց հիւանդանոցին զոր Նիքոլա Զարն որոշեց հիմնել ի Զարսքոյէ-Սելոյ, Բաւլովսքի մօտ, ի յիշատակ ծննդեան իր աղջկան՝ Օլկա Նիքոլաեւնայի մեծ դքսուհւոյն ։ Այս հաստատութիւն պիտի կրնայ 200 աղայ պարունակել. հոն պիտի ընդունուին մայրաքաղաքին աղքատ տղաքներն երկու սեռէ։ Տղայք իրենց տարիքին ու վիճակին համաձայն զանազան խումբերու պիտի բաժնուին, որոց իւրաքանչիւրն առանձին չէնքի մը մէջ պիտի բնակի։ Մանչերու մասն աղջիկներէն բաժնուած պիտի ըլլայ։ Տղայք պիտի ուսանին իրենց ընդունակութեան յարմարող արհեստներ։ Հաստատութեան անմիջական տեսչութիւնն յանձնուած է վարչական խորհուրդի մը, զոր կ՚կազմեն Օր. Է. Վասիլչիքով, պատուոյ օրիորդ, Պառոն Վիգէ, Պառոն Նոլտէ և պետական խորհրդական Բաւքավիմինիքով՝ նախագահութեամբ պալատան պաշտօնատար Պառոն տը Վոլֆի։ Տարւոյս մէջ 11 չէնքերու, մատրան մը, գլխաւոր չէնքին, կիգրանական խոհանոցին, արհեստանոցներ պարունակող չէնքին և ագարակի մը շինութիւնները պիտի աւարտին։ Ճարտարապետն է քաղաքային ճարտարագէտ Մ. Կէյսլէր։

—Ռուս լրագիրք կ՚ըսեն թէ ճամբաններու և հաղորդակցութեանց նախարար իշխան Շիլքով յունիս 9ին Սիպերիա պիտի երթայ՝ իր հետեւորդ պաշտօնեաներով։

—Օսմանլի Խաղախաց պետին տեղակալ զօր. Ռունգերպէկեր Նիժնի Նովկորոտի կառավարիչ անուանեցաւ։

—Շուվալով կոմսին առողջական վիճակն երթալով կ՚բարւոքի։

—Պետերսպուրկի մէջ օգոստոս 15ին տեղի պիտի ունենայ երկրաբանական միջազգային համաժողովին 7րդ նիստն որ ինն օր պիտի տեւէ։ Ամէն ազգէ ութ հարիւր երկրաբան պիտի մասնակցին ։ Գիտութեանց կայսերական ակադեմիային նախագահ Քոնստանդին Քոնստանդինովիչ մեծ դուքսն ստանձնեց կազմակերպիչ յանձնաժողովոյ պատուոյ նախագահութիւնը։ Այս նստաշրջան նախընթացներէն տարբեր պիտի ըլլայ, որովհետեւ համաժողովին սովորական աշխատութիւններէն զատ, երկրաբանական պտոյտներ պիտի կատարուին Ռուսիոյ ներսերը մինչեւ ասիական սահմանագլուխը ։ Երկրաբաններն այս պտոյտն զատ զատ խումբերու բաժնուած պիտի կատարեն և յետոյ պիտի միանան ի Վլատիկաւկաս՝ Խրիմ և Կովկաս ալ այցելելու համար։ Այս պտոյտ պիտի փակուի սեպտ. 23ին ի Սեվաստոպոլ։ Մտադրութիւն կայ պտոյտ մ՚ալ Ֆինլանտիայի մէջ կատարել ։ Առաջին նիստն երկրաբանական այս համաժողովին, որուն նպատակն էր Եւրոպայի երկրաբանական ընդհանուր մէկ քարտէսը պատրաստել, գումարուեցաւ Պոլոնիի մէջ՝ պատուակալ նախագահութեամբ Ումպէրթօ թագաւորին ։ Միւս նիստերը տեղի ունեցան Բերլինի, Լոնտոնի, Ուաշինկթընի եւ Ցիւրիխի մէջ ։

—Ծովային նախարարութիւնն Ապոյի (Ֆինլանտիա) Բրէյդըն ընկերութեան յանձնարարեց երկու թորփիլանաւի շինութիւնը՝ նման Սոքոլ թորփիլանաւին։ Շինութիւնք պիտի աւարտին մինչեւ 30 մայիս 1898։ Եթէ այս թուականն անցընեն, յանձնառուք առաջին ամսոյ իւրաքանչիւր օրուան համար՝ 200 Ֆինլանտիայի մարք պիտի վճարեն և երկրորդ ամսուն 350։ Թորփիլանաւերու իւրաքանչիւրը պիտի չինուի 348,000 րուպլիի։

ՍԻՒԷԶԻ ջրանցքին ընկերութեան բաժնետերերց ընդհ. ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց Լէսէբսի ի յիշատակ արձան մը կանգնել ջրանցքին բերանն ի Բոռ-Սայիտ։ Ծախքն 250,000 ֆր. կ՚ենթադրուի։

ՊԵՐԼԻՆԻ մօտ, ի Շէրինկ, քիմիական բաղադրութեանց գործարանէ մը անցեալներս ծագած հրդեհը մարելու աշխատող ջրանկրաց խումբէն 3 սպայ ու 57 զինուոր թունաւոր կազ մը ծծած ըլլալով, ծանրապէս հիւանդացան ։

ԿԵՆԴԱՆԻ ԹԱՂՈՒԱԾՆԵՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Ռուս ընդհ. դատախազին կատարած քննութենէն երեւան ելաւ որ Խերսոնի նահանգին մէջ ի Թիրասպոլ կենդանի թաղուած աղանդաւորներն երեսուն հոգիէ պակաս չէին։ Ինչպէս արդէն գրեցինք, ասոնք կը հաւատային թէ աշխարհս ի մօտոյ պիտի վերջանար, և թէ առաքինութիւն է կանխաւ մեռած գտնուիլը։ Կառավարութիւնը փութով կ՚քննէ թէ այս յիմար աղանդաւորներուն մէջ կենդանւոյն թաղուելու ուրիշ դէպքեր պատահա՞ծ են թէ ոչ։

ՊԱՌՈՆ ՀԻՐՇԻ մահէն ի վեր Ա. անգամ ըլլալով, «Հրէական Գաղթականութեան Ընկերակցութիւնը» տեղեկագիր մը հանեց, որով 1896ի գործողութիւնները կ՚ծանուցանէ։ Արժանթինի մէջ հրէական երկրագործական գաղութ մը հաստատելու համար եղած ջանքերն ընդհանրապէս գոհացուցիչ արդիւնք տուած են։ Պառոն Հիրշ այս երկրագործական ասպարէզին յորդորած էր իր ազգակիցները՝ զանոնք դրամական շահագիտութեան ստորնացուցիչ սովորոյթներէն ետ կեցնելու համար։ Մինչեւ իսկ արգիլեց Արժանթինի հրէական գաղութին մէջ շահագիտական ամէն գործողութիւն. կարգ մը Հրեայք, չկրնալով հնազանդիլ այնպիսի վիճակի մը յորում առնել, ծախել, խաբել, խորամանկել կարելի չէր, այլ միայն պարկեշտ աշխատութիւն պահանջելի էր, չկեցան, եւ ետ դարձան Եւրոպա։ Բայց մեծամասնութիւնը մնաց, եւ Հիրշի գործակալները կ՚յուսան այս մնացողներուն բարքերն ազնուացնել, և մարդ ընել զանոնք։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ԲԱՐԻԶ ԵՐԹԱՆ աղէ՞կ կ՚ըլլայ թէ գէշ՝ 1900ի Արուեստահանդէսին։— Այս մասին չատ մը բաներ գրուեցան ֆրանսական մամուլին մէջ, և եզրակացութիւնը սա՛ եղաւ որ թէպէտ աւելի քան քառորդ դար մը անցած է 70-71ի պատերազմէն ի վեր, բայց Ալզաս Լորէն այնքան խորունկ վէրք մը բացած է ֆրանսական սրտերուն մէջ որ եթէ գերման Կայսրը Բարիզ այցելէ „գէշ ընդունելութիւն պիտի գտնէ ժողովրդէն, որով աւելի աղէկ է որ չգայ։ Այս գրուածներու հետեւանքով, Կայսրը միտքը փոխեր է, և որոշեր է չերթալ.—Թէպէտ ո՞վ գիտէ ինչեր չեն կրնար ըլլալ մինչեւ այն ատեն։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԵՒ ԹՐԻԵՍԴԷԻ Թրամվէյները մեծ մասամբ Հրեաներուն ձեռքն են։ Ասոնք չարաչար կ՚գործածեն իրենց մարդիկը։ Երկար ժամանակէ ի վեր դժգոհութիւն կար, և հիմա խնդիրը կորուստ հանգամանք մը առած է. զի հազարաւոր պաշտօնեաները խնդրոյն կարգադրութիւնը կ՚պահանջեն գործնականապէս։ Վիեննայի քաղաքապետին հակահրէական մ՚ըլլալը բնաւ գործին չի գար Ընկերութեան վարիչներուն։ Տքթ. Լուէկըր ծանոյց որ եթէ Ընկերութիւնը գոհ չընէ իր մարդիկն, և եթէ այս պատճառաւ Թրամվէյից երթեւեկը դադրի, արտօնագիրը պիտի ջնջուի, և Ընկերութեան կառքերն ու բոլոր գոյքերը պարտաւորիչ կերպիւ պիտի գնուին, իւրացուին կառավարութեան կողմէ, որ այն ատեն ինք պիտի բանեցնէ թրամվէյները։

ԲԱՐԻԶԻ ոստիկանութիւնն այժմ կ՚զբաղի գտնելու հեղինակներն խիստ ծանր խարդախութեան մը, որ գործուեցաւ ի վնաս սեղանաւորական մէկ քանի հաստատութեանց, որոց մէջ կան Քռէտի Լիոնէ և Քռէտի Էնտիւսթրիէլ, որք յունիս 1 էն ի վեր 50,000 ֆր.է աւելի հատուցին Օրլէանի երկաթուղւոյ պարտաթղթոց կեղծ կտրոններու համար ։ Խարդախութիւնն այնչափ կատարեալ էր որ պարզ դիպուածով միայն երեւան ելաւ։ Կտրոններու թիւերը քննելու պաշտօն ունեցող անձ իրեն ներկայացուցած կտրոնի մը քննելուն, յիշեց թէ քիչ առաջ նոյն թուով կտրոն մը բերած էին իրեն։ Անմիջապէս մանրակրկիտ խուզարկութիւնք կատարուելով, բաւական կարեւոր նշաններ ձեռք բերուեցան, որով յուսալի է թէ հեղինակներն ընդհուպ ձերբակալուին ։

ՓԻԼԻՊԷԻ ՈՃԻՐԸ. — Ոստիկանութիւնն իր քննութիւններն առաջ կը տանի Փիլիպէի ոճրին նկատմամբ զոր մանրամասնօրէն պատմեցինք մէկ քանի օր առաջ։ Մարիցա գետին մէջ գըտնուեցաւ զոհին՝ Աննա Սիմոնի դիակը։ Ոճրագործ Պէչով ու ընկերը խոստովանեցան ամէն բան, որով հարցաքննութիւնք աւարտելու մօտ են։ Պէչով ու իր մեղսակիցը՝ Փիլիպէի ոստիկանապետն յուլիսի մէջ պիտի դատուին։

ԺԱՆՏԱԽՏ.— Պոմպայի մէջ ժանտախտէ մեռնողներու չաբաթական թիւն է 50 և Քուրաչիի մէջ 20։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 16 յունիս.— Բոլորովին անհիմն է այս առտու ելած այն զրոյց թէ Ֆրանսայի Պանքային կառավարիչ Մ. Մանէն պիտի հրաժարի ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Այսօր ոսկիի հանքերու արժէթղթոց գիները չատ հաստատուն էին ։ Պարնադոյի խմբակին արժէթղթերն, որք Պարնադոյի ինքնասպանութեան վրայ մեծ անկում կրեցին, գրեթէ իրենց առջի արժէքը վերստացան ։ Շատ հաւանեցաւ որ Պարնադոյի անհետացումն և ոչ մէկ կերպով կրնայ նուազեցնել իր զանազան ձեռնարկութեանց իսկական արժէքը ։ (Պորսայի մարդոց խօսք։ Երեք ամիս ետքը նայինք։ Մ. Խ.)

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս կառավարութիւնն որոշեց հեռաձայն մը հաստատել Պետերսպուրկի և Մոսկուայի միջեւ ։ Հաղորդակցութիւնք մինչեւ սեպտեմբեր պիտի սկսին ։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ.— Հավայի հանրապետութիւնը Մ. Նահանգաց կցող դաշնագրութիւնն այսօր ստորագրուեցաւ՝ երկու պետութեանց ներկայացուցիչներուն կողմէ ։ Ճափոն բողոքեց ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 17 յունիս.— Ռեզերապայրկի զինուորական շրջանակաց մէջ ուշադրութիւն կ'ընծայուի և մեկնութեանց տեղի կուտայ անգլ. կառավարութեան այն տնօրինութիւնն որով Աֆղանստանի սահմանագլխոյն ծանօթ խնդրոյն պատճառաւ, Բէնճապի կողմը զինուորական մեծ ույժ մը պիտի ղրկուի և Աֆղանստանի սահմանագլուխը պիտի ամրացուի ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Փիլիպեան կղզիներու մէջ Սպանիացիք սաստիկ ճակատամարտ մ'ունեցան ապստամբներուն հետ։ Սպանիացիներէն հարիւր մեռեալ կայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թրանսվալի խորհրդարանը զինակցութիւն մը կնքեց Ուրանժայի հետ ։

ՄԵՐ ԹԵՐԹՕՆ

Երէկ աւարտեցաւ Ֆրանսուա Գոբէի սրտաշարժ վէպն, ՑԱՆՑԱԽՈՐՆ, որ ա՛յնքան արտասուք կորզեց մեր ընթերցողաց և ընթերցուհեաց աչքերէն։ Այսօրուընէ սկսանք հրատարակել Ժորժ Օնէի մէկ նոր վէպն, որ թէ՛ հրահանգիչ է և թէ յոյժ սրտագրաւ, և արդէն 112րդ տպագրութեան հասած է Ֆրանսայի մէջ, թո՛ղ ուրիշ լեզուներով թարգմանուածները, այն է՝

ՏՈՒՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովն երէկ գումարեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Բարձր. Ցարութիւն փաշայի Տատեան։ Եկեղեցականը ամբողջովին ներկայ էին։ Աշխարհականներէն Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան բացակայ էր։ Նիստը ժամ 2ին սկսելով տեւեց մինչեւ 6։ Եկեղեցական կարեւոր խնդիրներու վրայ երկար խորհրդակցութիւններ եղան, որոց շարունակութիւնն յաջորդ նստի մը թողուեցաւ, մինչեւ որ պէտք եղած ուսումնասիրութիւնն և նախապատրաստութիւնք կատարուին։ Ժողովն յարաբերական խնդիրներու վրայ եւս խորհրդակցեցաւ ։

—Ուսումնական Խորհուրդը, զննելով թէ իր ընդհանուր անձնական այցելութեամբ Թաղային վարժարաններուն վրայ հսկողութիւնը շատ ժամանակ կ'սպառէ և չափէն աւելի յոգնութիւն կ'պատճառէ, Վարչութեան առաջարկած էր մայրաքաղաքիս դպրոցները շրջանակներու բաժնել, իւրաքանչիւր շրջանակի համար քանի՛ մը կարգելով, որոց ծանօթ հոգաւն նոյն շրջանակին մէջ գտնուող վարժարանաց Հոգաբարձութիւնները ։ Խառն Ժողովն իր երեկի նստին մէջ արտօնեց այս առաջարկութեան առ ի փորձ գործադրումը։

—Մեր Գահիրէի թղթակիցն անցեալ օր ծանուցած էր թէ Տ. Ցակոբ Աչոտ Ծ. Վարդ. Եգիպտոսի առաջնորդական տեղապահ ընտրուած է։ Այս ընտրութիւն վաւերացուեր է Վարչութեան երեկի նստին մէջ։—Շատեր էին որ զօտեւորեցան՝ Եգիպտոսի առաջնորդութեան համար մրցելու։ Հոգի կուտային մրցակիցները։ Մրցանակն հեռի է դեռ։ Բայց շոյելով, փայփայելով, սիրաշահելով իր ապագայ ընտրողները, Տ. Աչոտ Ծ. Վ. հիմակուհիմա բոլոր մրցակիցները գլեց անցաւ, և շիտակ կ'դիմէ դէպ ի կէտ նպատակին։ Հարցուցէք թէ ինչո՞ւ այսքան հոգի կուտան Եգիպտոսի համար։ Ի՞նչ կայ։ Երկու հարիւր տունի չափ գաղթականութիւն մը (ամենքն հաշուելով), և նոյնչափ ալ պանդուխտ. ամէն ժամանակ իրենց գործերը տնօրինելու կարող մարդիկ, որոց համար Առաջնորդն աւելի զարդ մ'է քան պէտք մը։ Ինչո՞ւ մեր էն կարող եկեղեցականք Եգիպտոս կ'ուզեն երթալ։ Ամսական քսան եգիպտական ոսկիէն զատ ուրիշ ի՞նչ կայ, թո՛ղ ըսեն։ Մերթ ընդ մերթ Փաշայի, Պէյի մը կողմէ վայելու՜չ ժամուց մը։ Անկէ՞ աւելի։

—Ս. Պատրիարք Հայրն այսօր Պատրիարքարան չգնաց, և իր տան մէջ կ'աշխատի։

—Պատրիարքներու վրայ աչքի հիւանդութեան համաճարակ մը կայ այս օրերս։ Առաջ մեր Պատրիարքն էր միայն այս տկարութենէն վարակուած։ Ցետոյ Ցունաց Պատրիարքին աչքերը ցաւեցան, որուն համար Վեհ. Սուլթանին կողմէ յատուկ հարցափորձ մը եղաւ և դրամական պարգեւ մ'ալ ղրկուեցաւ։ Հիմակ ալ կ'լսենք թէ Երուսաղէմի մեր Ս. Պատրիարքին աչքերը կ'ցաւին։ Ասով հանդերձ կրցեր է երկար պաշտօնագիր մը ղրկել հոս Վարչութեան՝ հիւր եկեղեցականներու խնդրոյն վրայ։

—Վարդան Ասլանեան, որ մի քանի տարի առաջ Պոլիս Բիւրքչի խանի մէջ հիւսարան հաստատած բայց դրամագլխի անձկութեան պատճառաւ փակել պարտաւորուած էր, կ'լսենք թէ մայիս ամսոյ մէջ ի Թոքատ քահանայ ձեռնադրուեր է Զիմարա գիւղի եկեղեցւոյն վրայ Սեբաստիոյ Առաջ. Տ. Պետրոս եպիսկոպոսէ, և Տ. Վարդան կոչուեր է, անփոփոխ պահելով իր աշխարհական անունը։ Վարդան Ասլանեան ուսեալ երիտասարդ մ'է, և ապահով ենք որ լաւ քահանայ մը պիտի ըլլայ։

—Պալատավէ կ'գրեն մեզ. — «Վիճակիս Պատր. Փոխանորդ Տ. Արիստակէս Եպսկ. Դերձակեան խնամ կը տանի տեղւոյս ազգ. կալուածոց ու վիճակներու արդիւնաւորման համար, որք տարեկան 6-700 ոսկի վարձք կը բերեն։ Անցեալ թղթաբերով Արիստակէս Եպս. ստացաւ Ս. Պատրիարք Հօր մէկ նամակն, որով շնորհակալութիւն կ'յայտնուի ազգային կալուածոց իր տարած աշխատութեանց համար։»

— Տիարպէքիրէ կ'գրեն մեզ. — «Վիճակիս Առաջն. Տեղապահ Տ. Եզեկիէլ Վրդ. որ իր պաշտօնավարութեան սկիզբէն ժողովրդեան սէրը գրաւած է, և վայելած նոյն իսկ Պատրիարքարանի համակրանքն, օրերս գոհունակութեան գիր մ'ստացաւ Ս. Պատրիարքէն, Զատկի առթիւ առ Ն. Սրբազնութիւն ուղղած շնորհաւորագրին ի պատասխանի։»

— Պատրիարքարանէ ղրկուեցան քանի մը Վիճակներ որբոց ուղեւորութեան համար խնդրուած ծախքերը։ Ցուսալի է որ մէկ երկու շաբաթէն որբերը գան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Վանայ Շէմտինան գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Համիտիյէի Գայմագամ Րաշիտ պէյ, որուն յաջորդեց Շէմտինանի Գայմագամ Հիլմի էֆ.։

ԹՈՔԱՏԻ ՎՃԻՌՆԵՐԸ.—Թոքատի արտասովոր դատարանին կողմէ յանցաւորներու նկատմամբ տրուած վճռագրերը, կ'ըսէ Մալիւմաթ, Թէմեւզի ենթակայ չըլլալով, ամբողջութեամբ մատուցուեցան յատու կայս. Դուռնիցց։

ԹՐԱՄՎԷՅԻՆ ԿԽՈՍՏԱԾ ՏՂԱՆ ի՞նչ եղաւ։ Կ'լսենք թէ 11-12 տարու այս հայ տղան մէկ հատիկն է իր մօր, որ լուացարարութիւն ընելով իր հայրակորոյս զաւակը կ'հոգար մինչեւ հիմա, երբեւ իր ծերութեան միակ ապաւէնը մեծցնելով ու խնամելով զայն։ Հիմակ որ այս տղան իր աջ սրունքը կորոյս, ի՞նչ պիտի ըլլայ իր ներկան ու ապագան, ի՞նչ պիտի ըլլայ խեղճ կինն որ անոր վրայ նայելով պիտի խնդար։ Ընկերութիւնն, որ ըստ օրէնի պատասխանատու է արկածին համար, ի՞նչ ըրաւ յօգուտ այս տղուն, կամ ի՞նչ պիտի ընէ։ Մերթ ընդ մերթ տխո՜ւր լուրեր կ'կարդանք լրագրաց մէջ՝ Թրամվէյի արկածներուն վրայ. բայց երբեք չենք լսեր թէ Ընկերութիւնն ի՛նչ կերպով գոհացուցած տուեր է։ Գէ՞շ կ'ըլլար եթէ իմանայինք։ Ընկերութիւնն իր բոլոր ույժը կ'թափէ իր կառապաններն ազատելու, և զի ընկերութիւնը միշտ աւելի զօրաւոր է քան պարզ անհատ մը, բազում այն է որ կ'յաջողի։ Թէրէ Պաշըի զո՞հն ալ այսպէս պիտի մնայ։ Մեզ չէ՞ տղուն։ Մայրաքաղաքիս մամուլը— թէ՛ Պոլսոյ թէ Բերայի և Ղալաթիոյ թերթերը,— մեծագոյն մասամբ լռութիւն պահեցին Թրամվէյի դէպքին պատասխանատուներուն նկատմամբ։ Հա՞րկ է պատճառն ըսել, քանի որ հինգ տարու տղաքն անգամ գիտեն։ Կարծենք միայն Մալիւմաթ ձայնակցեցաւ մեզ, երբ դէպքին մանրամասն պատմութիւնն ըրինք։ Կ'երեւի թէ Թրամվէյի վարիչներն աւելի իրարու հետ վիճելու զբաղած են, քան արդար դիտողութիւններու գոհացում տալու։ Իրենց վերջին Ընդհանուր Ժողովին մէջ քիչ մնացեր էր որ աթոռներով իրարու գլուխը ջախջախէին ։ Ատոր բան մը չենք կրնար ըսել։ Կրնան իրարու գլուխ ջախջախել որքան ուզեն, բայց իրենց կառապանները ամենեւին իրաւունք չունին խեղճ տղաքներու սրունքը ջախջախելու։ Պէտք է հոգան այս տղուն բուժման ծախքերն, և դրամական օրինաւոր հատուցում մ'ալ ընեն անոր, կամ ամսական մը կապեն։

ԽԱՐԻՃԻՅԷի արարողապետ Իպրահիմ պէյ և կայս. Թիկնապահ Անմէտ Ալի փաշա Թոյտոը շոգենաւեն երթալով, յանուն Վեհ. Սուլթանին, բարի գալուստ մաղթեցին Էօժէնի կայսրուհւոյն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ խորհուրդն երէկ արտասովոր գումարում ունենալով խորհրդակցեցաւ Ճիտտէի ժանտախտին դէմ ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ պարտուց վարչութեան մէջ երէկ յանձնաժողով մը գումարուեցաւ, զոր կ'կազմէին աւստրիացի պատուիրակ Մ. Բրինսիկ Հէրվալտ, Գերմանիոյ, Ֆրանսայի ու Անգլիոյ դեսպանատան կողմէ ներկայացուցիչներ եւյլք ։

ԸՆԴԾՈՎԵԱՑ ՀԵՌԱԳԻՐ.—Սազըզի և Շիրայի միջեւ գտնուած հեռագրական ընդծովեայ թելը նորէն պիտի բացուի ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ կողմէ մէկ քանի օրէն բերուելիք անգլ. ոսկիները Փազէրանոց ղրկուելով օսմ. ոսկի պիտի վերածուին։

ՊԷՐՈՒԹԻ ֆրանսական հիւպատոսը մայրաքաղաքս եկաւ դեսպան Մ. Քամպոնի հետ տեսակցելու ։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ դեսպանը նախընթաց օրն ընդ առաջ գնաց Ֆրանսայի նախկին Էօժէնի կայսրուհւոյն, որ մասնաւորապէս յանձնարարուած էր իրեն։ Կայսրուհին երէկ Սանդա-Մարիա եկեղեցին գնաց և ներկայ գտնուեցաւ ժամերգութեանց։

ՄԻՒՆԻՐ ՓԱՇԱ և հետեւորդք, որք Լոնտոն կերթան յոբելեանին ներկայ գտնուելու, Դշ. Վիեննա ժամանեցին։

ԷՕԺԷՆԻ նախկին կայսրուհին, որ Թոյտոը վերստանալով Պոլսոյ նաւահանգիստը կ'գտնուի, երբ հոս հասաւ, Նաւահանգստի վերատեսուչ Համտի փաշա երկու շոգենաւակ ղրկեց ինչպէս նաեւ իր թարգմանն որ բարի գալուստ մաղթեց։

ԺԱՆՏԱԽՏՆ Ի ՃԻՏՏԷ.— Դշ. Ճիտտէի մէջ ժանտախտէ երեք մահ պատահեցաւ ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ Կ. Պոլսոյ ընդհ. տնօրէնի պաշտօնը ջնջուեցաւ ։ Վարչական յանձնաժողով մը կարգուեցաւ որուն նախագահն է Տէօյչ Պանքի Անատօլուի ճիւղին տնօրէն Մ. Զանտէր և փոխ-նախագահ՝ Անատօլուի երկաթուղեաց շահագործման տնօրէն Մ. Հիւկնէն։ Անդամներն են կառախումբերու երթեւեկութեանց ընդհ. քննիչ Մ. Պլէյ և Բրուսիոյ երկաթուղեաց շինութեան ճարտարագէտ Մ. Հակէնպէք։ Ցանձնաժողովը պիտի վարէ նաեւ շահագործումը։ Մ. Զանտէր Դշ. Պերլին գնաց և մէկ քանի օրէն կ'վերադառնայ։ Մ. Շրատէր և Քիւլման, նախորդ ընդհ. տնօրէնն, երէկ իրիկուն մեկնեցան մայրաքաղաքէս։

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ.— Էտիրնէի կուսակալութիւնն հրահանգ առաւ նահանգին տեղական կառավարութեանց օգնել ողողումներէ վնասելոց ։

—Գաստամունիի քաղաքէն անցնող գետակն յորդելով ինն մարդ խեղդուեցան ։

—Փիլիպէի մէջ պուլկար կառավարութիւնը կարեւորը տնօրինեց վնասելոց օգնելու ։

—Հունգարիոյ մէջ ալ ողողմունք մեծամեծ վնասներ պատճառեցին։ Հաղորդակցութիւնք ընդհատուած ըլլալով մանրամասնութիւնք առնուած չեն ։

—Ռումանիոյ մէջ քննութիւն կատարուելով հաստատուեցաւ որ ողողմանց հետեւանօք երկաթուղիներու վնասը մինչեւ 2 յունիս 850,000 Փր.ի հասած է։

—Էտիրնէի և Ուզուն Քէօբրիի և Էտիրնէի ու Դատըքէօյի միջեւ երկաթուղւոյ երթեւեկութիւնք վերսկսան։

—Փիլիպէէ երէկ իրիկուն կ'հեռագրեն թէ ջուրերը քաշուած ըլլալով եւրոպական թղթատարը բերող կառախումբը ճամբայ ելեր է։

—Աթէնքէ կ'գրեն թէ հեղեղանման անձրեւներ և կարկուտներ մեծամեծ վնասներ պատճառեր են Մէկարայի կողմերը ։ Ջուրերը քշեր են ծառեր եւ խրճիթ մը։ Երեք տուն փլեր են. ուրիշներ ալ փլչելու վտանգ կ'սպառնան ։ Կորնթոսի և Լուդրոքիի մէջ ալ տեղատարափ կ'անձրեւէ. այգիները շատ վնասուեր են ։ Կորնթոսի մօտ երկու մարդ խեղդուեր են։ Պեղոպոնեսի երկաթուղին Կորնթոսի մօտ վնասուեր է ։ Աթէնքի և Բադրասի միջեւ հաղորդակցութիւնք ընդհատուած են ։

Կ. ՊՈԼԻՍ-ՏԷՏԷԱՂԱՃ-ՍԷԼԱՆԻԿԻ երկաթուղւոյ գծին երթեւեկութիւնք այսօր կ'սկսին. այս իրիկուն Սիրքէճիէ մեկնող եւրոպական կառախումբը պիտի հաղորդակցի Սելանիկի կառախումբին հետ ։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան Թարգմանի ամառանոցին մատրան մէջ յունիս 10/22ին տասնօտուն գոհաբանական աղօթք պիտի կարդացուին Թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ ։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀ. ՆԴԱԿԻՆ քանի օրէ ի վեր չգալն, որով Պոլսոյ լրագրերուն Եւրոպական թերթերէ և նամակներէ զուրկ մնալն, ակներեւ ազդեցութիւն ունեցաւ Ղալաթիոյ և Բերայի թերթերուն վրայ, որոց պարունակութիւնը մեծագոյն մասամբ բաղկացած է Եւրոպեան թերթերէ մկրատուած յօդուածներէ և հատուածիկներէ։ Գաղղ. և անգլ. լեզուներով Պոլիս հրատարակուած թերթերուն խմբագիրներն երբեմն զաւեշտաթերթ մը ներկայացուցած էր մկրատի ձեւով, մկրատի մը վրայ գրելով «խմբագրապետ», և աւելի փոքր մկրատներն անուանելով Բ. խմբագիր, Գ. խմբագիր» են։ Հիմակ այս մկրատները նիւթ չունին որ կտրեն, ուստի մեր այն պաշտօնակիցք իրենց թերթին ծաւալը պզտիկցնելու, պակաս էջ հրատարակելու, կամ ծանուցումներու տարածութիւն ընդարձակելու հարկին մէջ կ'գտնուին այժմ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ.— Մ. Քառուլա, որ Գոնեայի երկաթուղւոյ գծին արտօնատէրն է, Սկիւտարէն սկսեալ մինչեւ Էզրում, երկաթուղւոյ մը շինութեան արտօնութիւնը խնդրեց Բ. Դռնէն ։ Այս գիծ Սեւ ծովու եզերքէն երեք քիլոմէտր դէպ ի ներս քերելով պիտի շինուի ։

ԴԱՏԱԿԱՆ գործոց նախարարութիւնն որոշեց որ ամէն կարգի պաշտօնատարք չեն կրնար անհատներու դատերուն պաշտպանութիւնն ստանձնել իբրեւ փաստաբան, բան մը որ թէ՛ շատ մը զեղծումներու տեղի կուտայ և թէ՛ փաստաբաններու իրաւանց դէմ ոտնձգութիւն մ'է ։

ԷՏԻՐՆԷԻ աւստրեան հիւպատոս կարգեցաւ Մ. Մինշէ։

ՊԱԼԸՔԷՍԷՐԻ մէջ ալ ողողումներ պատահելով, կամուրջներ փլեր և մէկ քանի տնակներ մասամբ վնասուեր են, բայց մարդու կորուստ չէ պատահեր։ Էթրանոսի ու Միխալըճի շրջակայքն ալ արտեր ու պարտէզներ վնասուած են։

ՍԵՐԳԻՈՅ դեսպանն երէկ Բ. Դռան երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարին հետ ։

ՌԷՃԻԻ ընդհ. տնօրէն Մ. Ֆարնէտի երէկ իրիկուն Իզմիրէ մայրաքաղաք դարձաւ ։

ԻՒՆԻՕՆ Ապահովագրական ընկերութեան Կ. Պոլսոյ տնօրէն Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան երէկ Բարիզ ուղեւորեցաւ, ուր մէկուկէս ամսոյ չափ պիտի մնայ։

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷԻ քարափին ոստիկան Մ. Բէգէրսքօ, կ'ըսէ Իքտամ, վերջերս ճամբեր է հոն աշխատող օսմ. հպատակ քլօտ գործաւորներն և անոնց տեղ յոյներն առեր է։ Այս ոստիկան հիւպատոսին դիմեր են. հիւպատոսն ալ խնդիրը ներկայացուցեր է ոստիկանապետին որ անձամբ քննութիւն կատարելով հրամայեր է որ քլօտերը նորէն գործածուին և ամէն կերպով պաշտպանուին։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆԵՐՈՒ քննիչ յանձնաժողովն իր քննութեան տեղեկագիրը մատոյց ձեռնհաս իշխանութեան, որով կ'առաջարկէ անմիջապէս պարպել ներքին ու արտաքին մաքսատանց մթերանոցներն, և միւս մթերանոցներն ալ Մ. Վալըրիի յարատեւ հսկողութեան տակ դնել։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ-ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ գիծը Պոզ-Օյուգ գիւղին մօտ, ողողմանց պատճառաւ խանգարուած ըլլալով, երթեւեկութիւնք դադրեր են և նորոգութիւնք փութով յառաջ կ'տարուին։

ԻԶՄԻՏԷ կ'գրեն թէ տեղացող անձրեւներէն ծխախոտի և ուրիշ բերքեր վնասուեր են։ Կէյվէի ու Թարագլըի Ատգաու գետակն յորդելով խճողակ մէկ մասն ողողուեր է և երթեւեկութիւնք դադրեր են։

ՈՃԻՐՔ.— Մաքրիգիւղի մէջ աղջի գիշերը Շիւքրի ու Մուսթաֆա անուն անձինք կռուի բռնուեցան և զիրար ծանրապէս վիրաւորեցին դաշոյնով ։ Երկուքն ալ ձերբակալուեցան։

—Նոյն գիշերը Պոլսոյ Պէնիպիրտիրէք թաղին մէջ Նուրի ու Մէհմէտ կռուի բռնուեցան։ Նուրի դաշոյնով վիրաւորեց իր հակառակորդը ։ Երկուքն ալ ձերբակալուեցան։

ԱԶԴ.—Շաբաթապահներ Գում-Գափուի Ալայըճէր փողոցէն իրենց ժողովարանին փոխադրուած են Իպրահիմ փաշա Ճամիին դիմացը, Չէշմէ փողոց թիւ 13 տունն, ուր ամէն շաբաթ օրեր ժամը 5½ին և մէկշաբթի օրեր ալ ժամը 9ին Ս. Գրոց մարգարէութիւններէն, մասնաւորապէս Դանիէլի եւ Ցայտնութեան Գրոց մարգարէութիւններէն դասեր կ'տրուին։

Շաբաթապահ Եկեղեցւոյ Աւետարանիչ
ՄԱՏՈՒՐ Կ. ՊԱՀԱՐԵԱՆ 8—6

ՏՈՒՔԹՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, [illegible] (ըստ տարիքի), ծամողութիւն, եւ [illegible] երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայ յարկը հիւղ Ջըպուգճեանց դէմ)։

Դատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրխսօվէլի փողոց ամէն օր։

Ց. Գ. — Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ
ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		23 18
Ամենէն բարձր գին	»	23 25
Ամենէն վար գին	»	23 18
Ռումէլիի երկաթ. գոց. Փր.		107 75
Ամենէն բարձր գին		108 25
Ամենէն վար գին		107 50

ԲԱԹՈՒՄ, 6 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		23 15
Ռումէլիի երկաթուղի Փր.		107 25
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	13 30
Քրէտի Ժէնէրալ օթթոմ.	»	7 —
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Սօս. Օթ. Շմնտ է Վալ. Ա. Ո.		3 19
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 17
Թրամուէյ բաժնեթ.		690 —
» Ժուիսանս		240 —
Թրամուէյ պարտաթ. Փր.		495 —
Տէրքօսի Ջուրի ընկ.	»	340 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	452 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ուժ օրուան Օ. Ո.		5 25
» մէկ ամսուան »	»	— —
Ռում. երկ. ուժ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	մշ.	87 09
Անգլիական ոսկի	»	109 33
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 —
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108 06
Ռուպլի Թղթադրամ Օ. Ո.		8 61

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս մշ.		109 —
Փարիզ 3 » Փր.		23 06¼
Ֆիօրին մանուտ »		10 93¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ
ԼՈՆՏՈՆ, 17 Յունիս

Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66 —
» » » Բ.	»	38 —
» » » Գ.	»	22 50
» » » Դ.) բաց.	»	21 63
) գոց.	»	21 50
Փոխառութիւն Գասապա	»	82 50
» Օսմ. 3½ %	»	98 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	12 69
Այտընի երկաթուղի	»	14 75
Եգիպտական Միացեալ	»	107 25
Անգլ. քօնսօլիտէ Գ. Կ.	»	112 87
Հելլենական 5 %	»	25 —
Մօնօփօլ հելլենական 4 %	»	28 —
Ռանթ » 4 %	»	21 50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	97 63
» Նոր » 6 % 1892	»	99 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 26¼
Դրամակէշ	»	2 —

ՓԱՐԻԶ, 17 Յունիս

Օսմ. քօնս. Սէրի Դ.) բաց. Փր.		21 72
) գոց.	»	21 65
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	22 62
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109 50
Օսմ. Ռէժի	»	345 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	570 —
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	»	103 32
Քրէտի Լիօնէ	»	775 —
Պանք տը Բարի	»	873 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3250 —
Իտալական Ռանթ	»	95 27
Սպանիական արտաքին	»	63 72
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 110
Դրամակէշ	»	2 —

ՊԵՐԼԻՆ, 17 Յունիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		91 10
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110 20
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	88 30
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 290

ՏԻԳ. ՃԻԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ [illegible] հիւանդութեանց. — Բերա, [illegible], Վասիլաքի [illegible] Թիւ 17, ուր կ'գտնուի ամէն օր։ 11—30

Բուսաբանը կ'ըսէ. «Եթէ տունկի մը հողը չպարարես, փուշերը քովէն չխլես, հարկ եղած խնամքը չտաս, տունկը կը չորնայ կամ կ'վայրենանայ»։ Ցղան ալ տունկի կ'նմանի։ Ուրեմն ի՞նչ ընենք։

ՄԵԾ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
ՆԱՏԻՐ
(ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՊՈՂՈՏԱՅ, Թ. 473)
—o—

Նոր և մէկ հատիկ Հաստատութիւն, յորում առանձնաշնորհեալ Նատիրեան դրութեամբ լուսանկար կ'հանուի ասեղնէն լուսով։ — Ինչ որ ըլլայ օդին վիճակն, յաջողապէս լուսանկար կ'հանուի։ —«Շատպոն»ի դրութեամբ կ'խոշորցուին լուսանկարք։ — Բլազինոգիրի։ — «Շատպոն»ով անջինջ լուսանկար։ — Ֆոթօքէնգիւլ։ — Իւղանկար։ — Տեսարանք Կ. Պոլսոյ, և խոշորացուցով դիտելի զոյգ լուսանկարք։ — Արհեստարան լուսանկարչական և ճարտարագիտական թղթոց պատրաստութեան։ — Անջինջ լուսանկար յախճապակիի, պնակներու, կտաւի վրայ, եւն։ —Իրենց փանդէզի-քոսդիւմով լուսանկարն հանողներուն համար տարեկան երկու մրցանակ հաստատուած են. մին 30 ոսկիի, ընտանիքի քոսդիւմներուն համար, միւսը 20 ոսկիի, դերասանուհիներու քոսդիւմներուն համար։ 6—4

ՊԱՇՏՕՆ ՓՆՏՌՈՂ ՈՒՍՈՒՑԻՉՔ
ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻՆ
ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
Թիւ 16, [illegible] խան

Եւ փոխադարձաբար դպրոցական պաշտօնեաներու պէտք ունեցող Հոգաբարձութիւնք հոն կրնան դիմել՝ նշանակելով թէ ի՞նչ ճիւղերու համար դասատու կ'ուզուի, ո՞րչափ ամսականով և ի՞նչ պայմաններով։ Փորձը ցոյց տուած է թէ Դաւթեան Գործակալութիւնը կրնայ գոհացուցիչ կերպիւ կատարել ընտրութիւններն եւ պահանջուած հանգամանքներով ու արժանիքով ուսուցիչնե՛ր միայն կոչել պաշտօնի։ Մանրամասնութիւնները կարդալ Գործակալութեան Ցայտագրին մէջ։ 10—6

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐ
ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կ'փափաքի Բիւզանդիոնի միջոցաւ իր ջերմ շնորհակալիքն յայտնել իր Հայ յաճախորդներուն, որք Զատկի առթիւ վերանորոգեցին իրենց վստահութեան գործնական արտայայտութիւնն, և գոհ մնացին իրենց համար շինուած ամառնային և կէս-եղանակի (ամփ-սէզօն) կօշիկներէն ։ Ընդունած ըլլալով ընտիր և նուրբ կաշիներու ճոխ մթերք մը, պատրաստ է ամառուան համար շատ թեթեւ ու միանգամայն տոկուն և վայելուչ կօշիկներ շինել՝ ըստ կարելւոյն չափաւոր գներով։ Դիմել Ղալաթիա Գարաքէօյի հրապարակ թիւ 9, և Մահմուտ-Փաշա 211։ 10—8

ՏՈՔԹ. ՑՈՎՀԱՆ ՇԻՐԻՆԵԱՆ.
—Իր դարմանատունը փոխադրած է Բերա Շիշլի փողոց թիւ 16, ուր ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի յետ միջօրէի։ Կը դարմանէ ամէն տեսակ հիւանդութիւնք և կը կատարէ վիրահատական գործողութիւնք։ Ամէն ուրբաթ ձրի աղքատաց համար։ 16 ամեայ երկար փորձառութենէն և ծննդամիզական հիւանդութեանց ու մանկաբարձութեանց մէջ ցոյց տուած յաջողակութենէն անշուշտ շատ գոհ կը մնան իրեն դիմողներ։ 15—14

ԻՒՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1828

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ — ՀԻՄՆԵԱԼ 1829

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ՓԱՐԻԶ ՊԱՆԴ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 15, ԻՒՐ ԱՊԱՐԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	7,650,000
Թղթապանակի մէջ	»	69,246,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	16,000,000
Հատուցուած վնաս	»	176,000,000

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Դրամագլուխ	Ֆր.	10,000,000
Պահեստ	»	104,500,000
Ապահովագրութիւնք	»	250,000,000
Հասոյթ 1892 տարւոյ	»	17,750,000
Հատուցուած վնաս	»	65,000,000

Ընկերութեան դրամատունն է Օսմ. կայս. Պանքան։
Մանրամասնութեանց համար դիմել առ մասնաւոր Տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Կալաթա, Գարաքէօյ Եէնի-խան Ա. յարկ։
Կենաց ճիւղին Տեսուչ, ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

ՌՕՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA À ST PÉTERSBOURG

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ։

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	67,000,000 »
1895 ի հասոյթք	25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ — Ղալաթիա, Պօղոսեան վրայ (Հին Մուսթաֆա փողոց) — Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԵՕՏՈՐ ՐԷՔՐԵՆ

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ
ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՑԱՆԳԼԻԱ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester
Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ ևն., յոյժ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն յոյժ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հաստատուած պայմանագրութեան

Տեղեկութեանց համար դիմել։

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Քիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա։

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ.— Վերջին 25 տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է ցարդ գտնուած, կատարելապէս բուժելու ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, և ոյժերու կորուստին յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։ Կը բուժէ դժուարամարսութիւն, ջղային և սրտի, լեարդի և երիկամանց հիւանդութիւններ, արեան չրջանի խանգարումներ, հիւծութիւնն և սպառումը. կը կասեցնէ ոյժերու կորուստն որ յառաջ եկած է ու և է պատճառէ։ Ջղային տկարութեանց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական և միայնակ է։ Մեկամաղձութեան ախտանիշք հրաշալի արագութեամբ մը։ ՏՔԴ. ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ և ուղեղային գոյացութիւն կը ստեղծէ, արեան մէջ մուծանելով ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական գոյացութիւնն է։ Կորովը կը կենդանացնէ մարդկային գործութեան մէջ, մարմնոյն և մաքին տալով առոյգ առողջութիւն, այնպէս որ կարելի է պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ և գոհունակութեամբ։ Ախորժահամ է, կը գտէ և կը ճոխացնէ արիւնն և նոր ոյժ մը կուտայ ուղիղին, ջղային դրութեան և մկաններ։ Վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածման առաջին օրէն իսկ, մտաւոր կարողութեանց յաւելմամբ և բարօրութեան զգացմամբ, որ վարժութիւնն հիւանդը չատանց կը կորսնցնէր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած, ախորժակն հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աչքը կայծոտաւորայն կը դառնայ. Դէմքը կը սկսի լենալ, չրթունքը կը գունաւորին, ուռքը չողուն, մարմինն պայծառ գոյն մը կ'առնու, մազերն ոյժ կը ստանան։ Զգուշացէք նմանութիւններէն։ Տքդ. Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է ամէն շիշերուն մէջ որք բրիտանեան կառավարութեան դրոշմը կը կրեն առ բառերով Dr. Lalor's Phosphodyne London England վրան փորագրուած։ Այս դեղին յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վտանգաւոր և վնասակար կեղծիք։ Մեծ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով, Մ. ԼՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Անգլ. Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա պահականոցին քով, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Թիւ 95 և 97։

ՌԷՅՆՕԼՏԻ ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔ

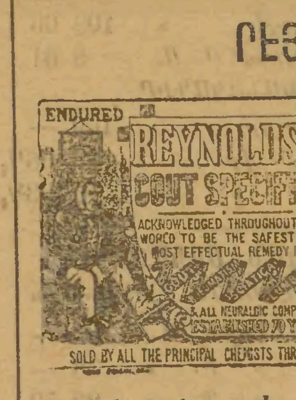

...հօդատապ, յօդացաւերը, կողացաւերը։ Աշխարհի մէջ լաւագոյն ճանչցուած է կաթուածի, յօդացաւի դեղ մը։ Մէկ անգամ առնել բաւ է քանի մը ժամու մէջ զգալի ամոքում առաջ բերելու։ Մեծ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն։ Լոնտոնի նշանաւոր Տր. Տէյլ կը գրէ. «Բիչ մը առեն Րէյնօլտի ԿՈՒԹ ՍՊԷՍԻՖԻՔը տուի հիւանդներուս և կը փութամ ըսել որ մինչ լաւ արդիւնք տեսայ։ Կը հաստատեմ որ ասի չատ ազդեցիկ դեղ է։» ՀՐԱՀԱՆԳ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ.— Պէտք է անօթի փորանց, պատկեր անմիջապէս առաջ ու անոնց խառնուրդի խմել զայն։ Սկսելու է 40 կաթիլէ, որ կրնայ հետեւեալ գիչերը 60ի բարձրանալ և այսպէս հետզհետէ մինչև 120ի։ Մեծ և փոքր քանակութեամբ ու չիշերով կը ծախուի մեր Թուրքիոյ միակ ներկայացուցչին ԷՏՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱՅԻ անգլիական ընդհանուր մթերանոցը, 95 և 97, Նիւքուէք Գալաթէրում, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի Թրամվէյներու կայարանը, Պահականոցին քով։ ՑԱՆՕԹ.—Սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին նաև ամէն տեսակ անգլիական և ամերիկեան դեղեր։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ
970,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ ՑԵՒՐՈՊԱ
Փարիզ, 16, Պուլվառ տէ զ'Իթալիէն 1, 3
Իր կեդրոնական գրասենեակն զետեղեալ է
1845 Հիմնուելէն ի վեր

Ապահովագր. ներու վճ.	1,219,000,000
1896 ի ընթացքին	
Ապահովագրեալներու վճ.	96,000,000
Հասոյթ	203,000,000
Նոր ապահովագրութիւնք	630,000,000
Ապահովագրուողներուն փոխ տրուած	15,000,000
1897 յունուար 1	
Ասանդ և անշարժ կալուածք յ'Եւրոպա	43,000,000
Ցանկերեւ դրամագլուխ	138,000,000
Արդէն ապահովագրութիւնք	4,285000000

Տեղեկութեանց համար
Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագրեալներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու։ Պայմանագրութեան նոր եղանակ, սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս՝ ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան։ Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով Ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ
Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Յ. ՌՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Վոյվոտա փողոց, Վիթալիս խան Ղալաթիա

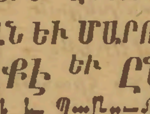

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջև կանոնաւոր ճամբորդութիւն
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »
Ուղևորի և ապրանքի փոխադրութեան
Նաւուղիէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց Թ. 1

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, շնչառութեան դէմ, ևն.

Այս թանկագին դեղը սարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս սփոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն։ Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով և արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհանգիստ խուխուռներով դիշեր ցերեկ հազացող և հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան և մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու։ Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի և ուրիշ պարագաներու մէջ։

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Ստորագրեալս, Թուրքուհը Հագգը էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պաղչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր չնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի և չատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվօտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Գարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի և 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստորգր. ԽՍԱՏ ՀԱԳԳԸ
Ընդհ. Մթերանոց Էտմոնտ Գարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվօտա փողոց Թ. 95-97։ Կը գտնուին նաև բոլոր դեղարանների և դեղավաճառաց քով։

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ՍԻՆԿԷՐ
ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՑԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի ետին։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11։

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ'կ երեսին վրայ գրեն։ Երկու երեսի վրայ գրուելէն չատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ՌՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ԼՐԱԳՐՈՅ

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐԸ

Գործ փնտռող երիտասարդներուն, կամ նոր գործ մը ծանուցանել խնդրողներուն, բացառիկ դիւրութիւնք կը տրուին Բիւզանդիոնի խմբագրատան մէջ։ Ո՛չ միայն կարեւոր զեղչ մ'ըրած ենք այսպիսի ծանուցումներու գնոյն վրայ, այլ և առաջարկութիւններուն պատասխաններն ընդունելու և հաղորդելու միջոցները կ'ընծայենք։

(1)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ժամանակակից բժշկական գիտութեան ընձեռած նշանաւոր բըժիշկներուն մէջ, անտարակոյս Տոքդ. Ռամօ տը Ֆէրիէռ է որ տիեզերական հռչակի արժանի եղած է։ Իր ժամանակին առաջին վիրաբոյժն համարուած և բժշկական վարժարանին մէջ մարդակազմութեան ուսուցիչ լինելով հանդերձ, Ռամօ նաև փորձ ու գերազանց բժիշկ մ'է։ Ախտաբուժութեան մէջ հիանալի գիւտեր ըրած է։ Անվրէպ գնահատելու գերազանց կարողութեամբ և եզական յանդգնութեամբ օժտուած լինելով, վերջին ճգնաժամուն մէջ չանթահարիչ դեղեր կը տնօրինէ։ Եւ աննման յաջողութեամբ, հրաշալի բուժումներ ըրած է։

Իր դարմաններուն յաջողութիւնն անտարակոյս կիսով չափ կը պարտի այն վստահութեան զոր իր հիւանդներուն կը ներշնչէ։ Բացարձակապէս հաստատուած լինելով թէ հիւանդի մը սնարին քով Տոքդ. Ռամոյի ներկայութիւնն ի փախուստ կը դարձնէ մահն, հիւանդն՝ անոր ներս մտնելը տեսնելուն պէս՝ արդէն իսկ ինքզինք փրկուած կ'զգայ։ Եւրոպիոյ մէջ չէ եղած վեհապետ մը որ ծանր հիւանդութեան մը ընթացքին եղած պահուն, մեծամեծ ծախքերով իր մօտ հրաւիրած չըլլայ զայն։ Երբ Ինսպրուքի վիրաբոյժները կ'ուզէին կտրել Ալպէր արքիդքսին սրունքն, որ ջախջախուր որսալու պահուն խոր հեղեղատի մը մէջ ինկած էր, Ռամօ, հանճարեղ խնամոց շընորհիւ, յաջողեցաւ այդ իշխանը խեղանդամ չըլլալու հնարը գտնել։ Իր աշխատութեանց փոխարէն, հաբեւր հազար թալէր պահանջեց։ Երբ ի Գաբբերա գնաց վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարելու կաբեպալաղի վրայ, որոյ կեանքը վըտանգի մէջ կը գտնէր ենթատայն, այդ մեծ բաղդախնդրէն պահանջեց, իբրև վարձք, ծաղիկ մը իր պարտէզէն։

Ռամօ հանրավարական և միանգամայն ազատախոհ է։ Հանրապետական, վասն զի ժողովրդեան ծոցէն սերած լինելով, պահած է անոր հաւասարասիրական անյագ ձգտումներն. ազատախոհ, վասն զի իր գիտական խորին հետազօտութեանց մէջ, իր նշդրակին ծայրը, միշտ նիւթ միայն գտած է, և վասն զի իր լայն խմացականութիւնը կը մերժէ ընդունիլ ինչ որ չէ կարող բացատրել և մեկնել։ Կերպարանափոխութեան վարդապետութեան հետեւող մ'է, և ցեղերու կատարելականութեան վրայ յոյժ կարեւոր ուսումնասիրութիւններ ըրած է։

Ցիսուն տարեկան եղած լինելով առանց կորուսանելու բովանդակ կորովն իր կազմուածքին, որ ընաւ որև է ծայրայեղութեամբ չէ տկարացած, Ռամօ բարձրահասակ մարդ մ'է, հրաբխային երկրի մը նման դեբրուկ դէմքով։ Ահագին ճակատը կը բոլորեն աղեբեկ մազեր, ծեր առիւծի մը բաշին նման սերտ ու ալեծածան։ Իր գորշ աչքերը, պողպատեայ գործիներուն նման փայլուն և սուր, իրենց վրայ կը կրեն սև և թաւ յօնքեր։ Երեսին կարմիր գոյնն յայտնապէս կը ցուցնէ թէ լիովին աշխատութեան նուիրուած կեանքի մը գործունէութեամբ, արիւնը կ'եռայ իր երակներուն մէջ։ Թանձրաչուրթն բերանը բարութիւն կը չնչէ։ Բայց քթին արմատը, յօնքերուն մէջտեղը, խորունկ խորշոմ մը կը փոսանայ ամէն անգամ որ մտադրաց կամ դըժգոհ է, և ահարկու տեսք մը կուտայ անոր։ Հիւանդանոցին կամ անդամազննութեան դասուն յատկացեալ ամփիթատրոնին մէջ, լսուած սա աւանդը թէ՝ «Ռամօ իր խորչումն ունի,» ներքին բժիշկներուն և աշակերտներուն համար երարանցումի նշան մ'է։ Ամէն ոք կը դողայ ու կը լռէ, երբ այդ ահարկու խորշումը գիտնականին հանճարեղ ճակտին վրայ յերեւան գայ, վասն զի ահաւոր է իր ցասումն զոր բան մը չէ կարող կասեցնել։

Իր կոչտ վարմունքն առակի կարգ անցած է իր ճարտարութեան պէս։ Ոչ մէկ կին կրնայ աւելի թեթեւ ձեռքով ու աւելի ճարտար մատներով դարմանել վէրք մը քան զՌամօ։ Զկայ սայլապան մը որ աւելի սաստկութեամբ հայհոյէ իր ձիերուն դէմ քան Տոքդ. Ռամօ՝ իր օգնականներուն դէմ։ Հիւանդները՝ զարհուրելով՝ իրենց անկողիններուն մէջ կը թաղուին, բարձերուն տակ կը խոթեն իրենց գլուխները, լսելով որոտացող ձայնը վիրաբոյժին որ անգամհատական սայրասուր հերւին մը կը ճօճէ սպառնական։ Անոնց վրայ կը խոյանայ, և տարաբաղդ հիւանդներն, աւելի մեռեալ քան ողջ, հիացմամբ կ'իմանան թէ գործողութիւնն արդէն աւարտած է, մինչ ահ ու դողով կը կարծէին թէ հազիւ սկսած էր։ Այն ատեն կ'որհնեն այս բարեգործ դահճին հրաշալի ճարտարութիւնն և կ'ըմբռնեն թէ անոր ետին գտնուող ներքին բժիշկներն և ուսանողներն ինչո՛ւ համար կ'ըսեն ժպտադէմ. «Ռամօ խօսքով միայն կը տառապեցնէ իր հիւանդները»։

Այսքան հզօրագիտ արժանեաց տէր այս մարդը գիտնական աշխարհի մէջ իր գրուած գիրքը կը պարտի իր հզօր կամեցողութեան և գերազանց իմացականութեան։ Իր ծագումը չատ խոնարհ եղաւ։ Հայրն երկաթուղւոյ Արեւելեան գծին վրայ ուղեպահ էր և Ֆէրիէռի ճամբուն վրայ անցքի մը մօտ փոքրիկ տան մը մէջ կը բնակէր։ Մայրն այդ անցքին փակոցը կը պահպանէր։ Կը տեսնէր զայն կառախումբերուն առջև կանգուն, կռնակը մամազօծ կտաւէ թիկնոց մը հագած և գըլուխը կաչեայ գլխարկ մը դրած, կրելով ի ձեռին կարմիր նեղ դրօշակ մը, բարեւի կեցող զինուորի մը նման։

Մինչև տասներկու տարեկան, փոքրիկն Բիէռ հոն ապրեցաւ, ազատ ու անհոգ, յօգնելով իր մօրը՝ թաւալելու փայտեայ ծանր փակոցն իր ձուլածոյ ծխնիներուն վրայ, երբ ադարակապանները Լանեիյի վաճառանոցէն կը դառնային, իրենց մըթերակները չառաչելով, որպէս զի ճամբայ տրուի իրենց։ Իր հօրեղբօր կը կազմէին երկաթուղւոյ մանրախըճուտ գիծն՝ իր գոտեփայտերով և երկաթեայ չորս ձողերով, որք առնիւներու չփումէն յղկուած են, և հեռագրական դողդոջ թելերն, զորս ձմրան գիշերներու հովը տաւիղի մը պէս կը թրթռացնէր։ Իր միակ զբօսանքն եղաւ կառախմբոց անթիւ թեւեկութիւնն, որք ծուխ կը թըռցնէին և իրենց ետեւէն, սասանեցնելով երկրին վրայ, հրաշող կայծեր սփռէին։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՓՕՉԱՃԵԱՆ